

Obec ZÁHOR

**KOMUNITNÝ
PLÁN
SOCIÁLNYCH
SLUŽIEB
Obce ZÁHOR**

2019 - 2023

Spracovateľ: Mgr. Patrícia Tižová

Zadávatel: Obec Záhor, v.z. starostom obce Mariánom Hricom

Komunitný plán sociálnych služieb obce Záhor na roky 2019-2023 bol schválený obecným zastupiteľstvom v Záhore uznesením č. _____ dňa _____

Marián Hric, starosta obce

OBSAH

ÚVOD	3
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ – KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE	4
1.1 Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020	5
1.2 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb v SR	5
1.3 Zadávatelia sociálnych služieb	8
1.4 Objednávateľia sociálnych služieb	8
1.5 Poskytovatelia sociálnych služieb	9
1.6 Prijímatelia sociálnych služieb	9
1.7 Verejnosť	9
2 KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE V OBCI ZÁHOR	10
2.1 Princípy, zásady a ciele komunitného plánovania	10
2.2 Uplatnenie princípu integrovaného prístupu	12
2.3 Komunitné plánovanie v obci Záhorská Bystrica	13
2.4 Nadväznosť na Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK	14
2.5 Organizácia komunitného plánovania v obci Záhorská Bystrica	14
2.6 Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov	15
2.7 Fázy komunitného plánovania	17
3 ANALÝZA SOCIÁLNO-DEMOGRAFOCKÝCH ÚDAJOV OBCE	18
3.1 História obce Záhorská Bystrica	18
3.2 Sociálno-demografická štruktúra obce a okresu Sobrance	28
3.3 Prírastok obyvateľov podľa pohlavia	30

3.4 Veková štruktúra obyvateľstva	32
3.5 Národnostná a náboženská štruktúra obyvateľstva obce	33
3.6 Bývanie	34
3.7 Zamestnanosť	34
3.8 Zhodnotenie rozvojového potenciálu okresu Sobrance	37
4 ANALÝZA STAVU POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A PREDPOKLADANÝCH POTRIEB SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	40
4.1 Sociálna služba krízovej intervencie na komunitnej úrovni – Komunitné centrum	40
4.2 Deti a mládež	42
4.3 Sociálne služby pre seniorov	42
4.4 Financovanie sociálnych služieb	43
4.5 Analýza poskytovateľov sociálnych služieb v regióne	44
5 PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A SOCIÁLNEJ POMOCI V OBCI	49
6 SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE	50
7 Záver	51
Zoznam schém, tabuliek a grafov	52

ÚVOD

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov. Predstavuje metódu, pomocou ktorej obec Záhор plánuje sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov. Ide o otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb.

Komunita je prirodzené životné prostredie človeka – prostredie alebo skupina ľudí, ktorí sú bez ohľadu na rozdielnosti schopní oceňovať rozdielnosti, čo im umožňuje účinne a otvorene komunikovať a spolupracovať na dosiahnutí spoločných cieľov.

Komunitné plánovanie je jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov. Predstavuje metódu, na základe ktorej obec Záhор plánuje rozvoj sociálnych služieb tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov. Jedná sa o otvorený proces zisťovania potrieb, zdrojov a hľadanie najefektívnejších riešení v oblasti sociálnych služieb, takisto je predpokladom pre tvorbu trvalejších partnerstiev. Na účel predchádzania

vzniku alebo zhoršeniu nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu. Zhoršovanie sociálnej situácie obyvateľstva, nižšia pôrodnosť, starnutie populácie či iné ekonomické, sociologické i demografické ukazovatele boli podkladom pre stanovenie kľúčových cieľových skupín, na ktorých sú zamerané jednotlivé opatrenie. Vymedzenie pozitív i nedostatkov jednotlivých oblastí komunitného plánovania umožňujú nastavenie týchto opatrení s cieľom hľadania optimálnych riešení problémov a kvalitného napĺňania potrieb odkázaných občanov.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Záhor je otvoreným dokumentom, teda v priebehu sledovaného obdobia je možné ho meniť a dopĺňať na základe aktuálneho vývoja celkovej situácie a z nej vyplývajúcich krátkodobých i strednodobých prognóz s dôrazom na adresnosť a efektívnosť poskytovaných sociálnych služieb.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ – KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE

Zákon č.448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní /živnostenský zákon v znení neskorších predpisov /ďalej len „zákon o sociálnych službách“, ktorý v šiestej časti obsahuje ustanovenia o komunitnom rozvoji a komunitnom pláne v oblasti poskytovania sociálnych služieb. Paragraf 83 zákona o sociálnych službách ukladá obciam a mestám vypracúvať komunitný plán sociálnych služieb v spolupráci s inými poskytovateľmi sociálnych služieb a prijímateľmi sociálnych služieb v územnom obvode obce.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, prostredníctvom ktorej je možné na úrovni obcí, mikroregiónov alebo krajov plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- zabezpečovanie zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,

- hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí.

Podstata komunitného plánovania spočíva v procese, ktorým sa uskutočňuje, v sile ľudí, ktorí proces realizujú, v ich komunikácii a pozitívnom myslení.

Komunitný plán sociálnych služieb sa dotýka mnohých ľudí, ktorí sa ocitajú v rôznych pozíciách. Neexistuje tu univerzálne riešenie, ktoré by mohli poskytnúť iba experti, iba politici, alebo niektorá iná skupina aktérov. Riešenie by malo byť výsledkom konsenzu všetkých dotknutých subjektov v pomyselnnej triáde: zadávateľov, poskytovateľov a užívateľov sociálnych služieb. Komunitný plán sociálnych služieb je teda procesom, ktorý je stále živý a mal by byť dynamický v reakciách na aktuálne dianie na území komunity aj predvídajúci, perspektívny, čo sa budúcnosti tohto diania týka. Ide o cyklický proces, ktorý by sa mal zlepšovať, zdokonaľovať, odhaľovať nové rezervy aj príležitosti (ľudské, materiálne či finančné) v komunite. Komunitný plán sociálnych služieb a komunitný plán by mali slúžiť ako prostriedky podporujúce miestnych politikov a záujmové skupiny pri prijímaní rozhodnutí, mali by zabezpečiť aktívnu a participáciu ľudí na rozhodovaní o živote v komunite, a zároveň účinnú kontrolu prijímaných rozhodnutí zo strany verejnosti.

Hlavným nástrojom komunitného plánovania je Komunitný plán sociálnych služieb, ktorý stanovuje krátkodobé ciele a priority a smeruje k dosiahnutiu dlhodobej vízie rozvoja sociálnych služieb v regióne. Jeho náplňou je identifikovať sociálne problémy obce a zvoliť stratégiu ich riešenia so zreteľom na klienta, poskytovateľov služieb, technickej vybavenosti a pod. Výsledkom je strategický dokument, ktorý reflektuje potreby a kapacitu komunity, snaží sa aktívne zapájať čo najväčší počet obyvateľov do jeho tvorby, čo prispieva k pocitu väčšej demokracie na lokálnej úrovni a teda naplňa cieľ rozširovania a skvalitňovania poskytovania sociálnych služieb v obci.

1.1 Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 reagujú na aktuálne výzvy sociálnej pomoci občanov, ku ktorým patrí predovšetkým rozvoj rôznorodých služieb starostlivosti na komunitnej úrovni, vrátane potreby modernizácie sociálnych služieb. Potvrďuje sa nimi zároveň hlavné poslanie sociálnych služieb, ktorým je podpora začleňovania ľudí do spoločnosti, sociálna súdržnosť, smerovanie k službám poskytovaným na komunitnej úrovni a rozvinutie ich potenciálu v oblasti zamestnanosti a zamestnateľnosti. Reflektujú na aktuálnu situáciu poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike, predovšetkým na nedostatok kapacity sociálnych služieb poskytovaných v prirodzenom (domácom a komunitnom) prostredí občanov, potrebu zabezpečenia udržateľnosti financovania sociálnych služieb a rozvoja ich kvality.

Národnými prioritami sú:

- **Zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami cieľových skupín a komunity.**
- **Podporiť prechod prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť.**
- **Podporiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby zotrúvajúce v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.**
- **Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.**

1.2 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb v SR

Sociálne služby sa od roku 2009 poskytujú v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky poskytovania sociálnych služieb. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu:

- že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok;
- pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku;
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav;
- z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok;
- pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím;
- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb;
- pre zotrúvanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

Sociálne služby krízovej intervencie:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,

2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach:

- nízkoprahové denné centrum;
- integračné centrum;

- komunitné centrum;
- nocľaháreň;
- útulok;
- domov na polceste;
- zariadenie núdzového bývania.

3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa;
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti;
- služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života;
- služba na podporu zosúlad'ovania rodinného a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov veku dieťaťa;
- služba včasnej intervencie.

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

- zariadenie podporovaného bývania;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- rehabilitačné stredisko;
- domov sociálnych služieb;
- špecializované zariadenie;
- denný stacionár;
- domáca opatrovateľská služba;
- prepravná služba;
- sprievodcovská a predčitateľská služba;
- tlmočnická služba;
- sprostredkovanie tlmočnickej služby;
- sprostredkovania osobnej asistencie;
- požičiavanie pomôcok.

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:

- monitorovanie a signalizácia potreby pomoci;
- krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

Podporné služby:

- odľahčovacia služba;
- pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností;
- poskytovanie sociálnej služby v dennom centre;
- podpora samostatného bývania;

- poskytovanie sociálnej služby v jedálni;
- poskytovanie sociálnej služby v práčovni;
- poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon o sociálnych službách v § 80 taxatívne upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať, prípadne zabezpečovať rôzne druhy sociálnych služieb a zriaďovať a zakladať zariadenia.

Do pôsobnosti obce patria tieto druhy sociálnych služieb:

- nocľaháreň;
- nízkoprahové denné centrum;
- nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- denný stacionár;
- opatrovateľská služba;
- prepravná služba;
- odľahčovacia služba;
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa.

Obec môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, môže sociálne služby účelne a vhodne spájať. Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb. Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

1.3 Zadávatelia sociálnych služieb

Subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva

zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú a organizujú. V systéme verejnej správy na Slovensku sú to obce, mestá a samosprávne kraje.

Základné cieľové skupiny, pre ktoré by sa mali sociálne služby plánovať, sú:

- ° *seniori* - osoby staršie ako 65 rokov,
- ° *občania so zdravotným postihnutím a duševnými poruchami ako aj ich rodiny,*
- ° *rodiny s deťmi a mládež* – zahŕňa rodinu s deťmi, neúplnú rodinu, rozvrátenú rodinu, rodinu postihnutú sociálno-patologickými javmi, náhradnú rodinu, rodinu s nízkou sociálnou, kultúrnou úrovňou, deti a mládež,
- ° *osoby ohrozené sociálnym vylúčením* - nezamestnaní /dlhodobo nezamestnaní/, osoby - poberatelia sociálnych dávok /dávok v hmotnej núdzi/, nízkopríjmové osoby a rodiny, osoby bez vzdelania alebo len s dosiahnutým základným vzdelaním, neprispôsobiví jednotlivci, osoby so závislosťou (gamblerstvo, alkoholizmus, drogová závislosť), trestaní, nezvládajúci svoj život.

Užívateľom sa v priebehu svojho života môže stať každý občan.

1.4 Objednávateľia sociálnych služieb

Objednávateľom sociálnych služieb je väčšinou štátna správa, samospráva, voľbami poverení zástupcovia, ale aj nadácie alebo agentúry, ktoré obvykle majú spracované plány strategického rozvoja a sociálnych služieb.

Zadávatel' službu objednáva, zriaďuje, organizuje, platí za ňu a zabezpečuje na ňu výberové konanie. Je dôležité, aby obec uznesením zastupiteľstva deklarovala svoju vôľu plánovať a rozvíjať sociálne služby.

1.5 Poskytovatelia sociálnych služieb

Subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom - „verejný poskytovateľ sociálnej služby“ a ďalšia právnická osoba a fyzická osoba - „neverejný poskytovateľ sociálnej služby“.

Poskytovatelia sú povinní prihliadať na individuálne potreby prijímateľov sociálnych služieb, t.j. poskytovať služby také a tak, aby sa zachovala, eventuálne zvýšila kvalita života klientov.

1.6 Prijímatelia sociálnych služieb

Osoby, ktorým sú poskytované sociálne služby z dôvodu ich nepriaznivej sociálnej situácie. Do nepriaznivej sociálnej situácie sa jednotlivec môže dostať z rôznych príčin, napr. v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, životných návykov, spôsobu života, ktorý vedie ku konfliktu so spoločnosťou, trestno-právnej činnosti a pod.

1.7 Verejnosť

Rodinní príslušníci užívateľov sociálnych služieb, občania žijúci na príslušnom území, ktorých sa poskytovanie sociálnych služieb priamo nedotýka, ale v blízkej budúcnosti môžu patriť k potenciálnym užívateľom sociálnych služieb, prípadne poskytovanie sociálnych služieb môže ovplyvniť kvalitu ich života.

Schéma č.1 Nadväznosti subjektov komunitného plánovania

Zdroj: vlastné spracovanie

2 KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE V OBCI ZÁHOR

Do procesu komunitného plánovania sú zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, užívatelia), čo výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania. Komunitný plán sociálnych služieb zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

Podstatou komunitného plánovania je zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú, resp. sa môžu v budúcnosti dotýkať, do otvoreného dialógu o podobe sociálnych služieb. Základom je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení. Zásadný význam má poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávatel'ov, poskytovateľ'ov a prijímateľ'ov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomne prepojenie a spolupráca.

2.1 Princípy, zásady a ciele komunitného plánovania

PRINCÍPY

Partnerstvo medzi všetkými účastníkmi komunitného plánovania - potreby a ciele všetkých účastníkov majú rovnakú váhu. Názorom všetkých strán musí byť venovaný rovnaký priestor.

Zapájanie miestneho spoločenstva - rôzne formy oslovenia a zapojenia verejnosti tak, aby ponuka na spoluprácu bola zrozumiteľná (napr. podľa špecifik komunity, spôsobu života, záujmov, etnickej príslušnosti a pod). Nikto nemá byť diskriminovaný a vylučovaný.

Hľadanie nových ľudských a finančných zdrojov - významnú úlohu v tejto oblasti zohráva spolupráca s podnikateľskými subjektmi, ktoré sa angažujú v sociálnej oblasti, pomoc dobrovoľníkov v sociálnej oblasti, svojpomocné skupiny, pomoc rodiny, susedská výpomoc a pod.

Práca s informáciami - rovnaký prístup k informáciám pre všetkých, ktorí sa plánovania zúčastňujú a zabezpečiť odovzdávanie informácií verejnosti. Pravidelné sprostredkovávanie informácií je zárukou spätnej väzby - pripomienok a podnetov zo strany všetkých účastníkov.

Priebeh spracovávania komunitného plánu - je rovnako dôležitý ako výsledný dokument

- proces komunitného plánovania je založený na vyhľadávaní, zapájaní a diskusii rôznych ľudí, čo zabezpečuje, že navrhovaný systém sociálnych služieb je jedinečný, neopakovateľný a plne zodpovedá miestnym potrebám, podmienkam a zdrojom.

Zohľadnenie už vytvorenej a osvedčenej spolupráce - dobre fungujúca spolupráca medzi všetkými účastníkmi komunitného plánu prináša kvalitnejšiu ponuku sociálnych služieb.

Kompromis priania a možností - výsledkom komunitného plánu je vždy kompromisné riešenie medzi tým, čo chceme a tým, čo máme k dispozícii. Dôležitú úlohu zohráva spoločná dohoda, ktorá vymedzuje kto a ako sa bude na dosiahnutí cieľov komunitného plánu podieľať.

ZÁSADY

1. Potreby, priority a smery rozvoja sociálnych služieb v obci Záhor sú definované ľuďmi, ktorí žijú v obci, a ktorých sa služby týkajú, ich volenými zástupcami, organizáciami a inými subjektami s priamym vplyvom na obec Záhor.
2. Všetky činnosti na miestnej úrovni behom prípravy a pri uskutočňovaní plánu sú previazané.

3. Skvalitňovanie sociálnych služieb je obcou Záhor považované za žiadúce a sociálne služby sú dôležitou súčasťou miestnej politiky.
4. Priority a smery rozvoja sociálnych služieb vychádzajú z presvedčenia o jedinečnosti, hodnote, vrodenej dôstojnosti a práve na sebaurčenie každého užívateľa sociálnych služieb v obci.

CIELE

- Posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce Záhor.
- Predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín.
- Opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji (a v niektorých prípadoch predstavujú pre obyvateľov hrozbu, či vyvolávajú strach a neistotu).
- Zabezpečiť poskytovanie kvalitných sociálnych verejných služieb pre svojich obyvateľov.
- Zabezpečiť bezpečnosť a ochranu obyvateľov obce, prevenciu a osvetu.
- Zabezpečiť základnú ľudskú potrebu, bývanie pre všetky skupiny obyvateľov

Dôležitým cieľom je aj identifikácia sociálnych problémov v obci a návrhy ich riešení prostredníctvom priorít a opatrení, a to so zreteľom na klienta, poskytovateľov sociálnych služieb, technickej vybavenosti a pod., viesť aktívny dialóg k daným problémom, podpora sociálneho fungovania, participácie.

Sekundárnym cieľom komunitného plánovania je zmobilizovanie občanov, zapojenie verejnosti, mimovládnych organizácií, cirkevných organizácií, dobrovoľníkov, samosprávu a orgány štátnej správy.

2.2 Uplatnenie princípů integrovaného prístupu

Rozmer - 1

Rôzne aspekty života obce v sociálnej oblasti – sociálny, vzdelávací, voľnočasový, zdravotný, kultúrny a bezpečnostný – sú vzájomne prepojené a sociálny úspech v rozvoji samosprávy možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce rozvoja sociálnych služieb v užšom aj širšom poňatí sa v Komunitnom pláne sociálnych služieb skombinovali. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy.

Takýto prístup je osobitne dôležitý v súčasnosti vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne samospráva stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom až po dôsledky klimatických zmien. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá pre dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom stratégie Európa 2020.

Rozmer – 2

Komunitný plán sociálnych služieb obce Záhor integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS) obce Záhor integruje a nadväzuje na Národné priority rozvoja sociálnych služieb 2015 - 2020, PRO Záhora, viacročný rozpočet, všeobecne záväzné nariadenia a iné. KPSS obce vychádza a integruje strategické dokumenty na národnej úrovni ako Partnerská dohoda, ktorá určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020, Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014-2020, Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 –2020, Integrovaný regionálny operačný program „IROP“. Ďalej integruje a vychádza zo strategických dokumentov EÚ: Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast, Spoločný strategický rámec EK, marec 2012, Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom), CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012, CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT), CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu, CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu, CENTROPE –Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+.

Rozmer – 3

Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín ako sú obyvatelia, rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené v rámci pôsobnosti obce, mimovládne organizácie, záujmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty, obec a jej jednotlivé orgány: poslanci OZ, starosta, komisie. Integrovaný prístup bol uplatnený v prípravnej fáze spracovania KPSS.

Rozmer – 4

Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov –verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú integrovaný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

2.3 Komunitné plánovanie v obci Záhor

Komunitný plán sociálnych služieb obce Záhor je spracovaný v súlade s východiskovými dokumentami (na regionálnej a národnej úrovni), najmä s Koncepciou rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2016-2020, ktorá sa opiera o aktuálnu legislatívu, trendy a politiku Európskej únie v sociálnej oblasti, predovšetkým na národnej úrovni vypracovanú Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike (2011) a Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015 a v roku 2014 prijaté Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 - 2020, ktoré reflektujú aktuálnu situáciu poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike.

Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby. Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny spracovalo v súlade so zákonom o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní /živnostenský zákon/ v znení neskorších predpisov č. 448/2008 Z.z., Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020. V rámci týchto priorit sú stanovené:

A. Hlavné ciele rozvoja sociálnych služieb

- Zabezpečenie práva občanov na sociálne služby
- Zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj nedostatkových alebo chýbajúcich služieb

B. Priority rozvoja sociálnych služieb

- Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvoja terénnych sociálnych služieb.
- Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.
- Zvýšenie kvality a humanizácie poskytovania sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb.
- Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb.

Ciele a priority stanovené v Národných prioritách rozvoja sociálnych služieb majú podľa zákona o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní /živnostenský zákon/ v znení neskorších predpisov č. 448/2008 Z.z. následne rozpracovať obce vo svojich komunitných plánoch sociálnych služieb, majú prijať konkrétne úlohy a opatrenia na zabezpečenie ich rozvoja. Tieto aktivity je potrebné zabezpečiť na základe analýzy poskytovaných sociálnych služieb, potrieb a tradícií svojho územia.

2.4 Nadväznosť na Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja

Strategický cieľ č. 5 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv Hlavným cieľom PHSR v tejto oblasti je poskytovanie kvalitných služieb skupinám obyvateľov odkázaných na sociálnu pomoc a sociálne služby. Cielenými aktivitami prispievať k zvyšovaniu informovanosti a koordinácii poskytovateľov služieb, so zameraním zvýšiť kvalitu a efektivitu služieb poskytovaných v rámci VÚC.

K základným prioritám sociálnej politiky obce Záhör je skvalitnenie a zlepšenie výkonu komunitnej práce v obci Záhör je apelovať na niektoré deficity v riešení komunitného rozvoja a sociálnej integrácie na lokálnej úrovni v obci, ako napr.:

- absencia riešení zameraných na odstraňovanie bariér sociálnej integrácie komunity,
- absencia etnicky neutrálneho miesta pre vytváranie a obnovu väzieb medzi obyvateľmi vylúčenej rómskej komunity a ďalšími skupinami komunity/obce,
- absencia špecifických prístupov rešpektujúcich osobitosti (sociálne, ekonomické, socio-kultúrne a iné) konkrétnej lokality v nadväznosti na ich účinnú sociálnu integráciu, resp. inklúziu,
- absencia mechanizmov pre identifikáciu a riešenie konfliktov v obci ešte pred ich eskaláciou, riešenia aplikované na lokálnej úrovni majú často charakter jednorazových intervencií, sú nesystematické a bez preventívnych prvkov atď.

2.5 Organizácia komunitného plánovania v obci Záhör

Komunitné plánovanie v obci Záhör bolo realizované komplexne pre všetky kategórie prijímateľov sociálnych služieb, bez ohľadu na vek, pohlavie, či etnickú príslušnosť.

Na základe východiskovej analýzy, analytických prieskumov, ako aj vo vzťahu k potrebám občanov a prioritám obce bolo komunitné plánovanie sociálnych služieb zamerané špecificky na štyri nosné cieľové skupiny občanov:

- Seniori
- Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami
- Deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia
- Spoločensky a sociálne znevýhodnení občania a MRK

2.6 Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Podľa § 80 zákona č. 448/2008 Z.z.- Pôsobnosť obce -

O b e c:

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o
 1. odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
 2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
 3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
 4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 11,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
 1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadenie seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 3. opatrovateľskej služby,
 4. prepravnej služby,
 5. odľahčovacej služby,
 6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31,
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,
- h) uzatvára zmluvu
 1. o poskytovaní sociálnej služby,
 2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, nízkoprahovú sociálnu službu pre deti a rodinu s ambulatnou sociálnou službou, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- j) môže zriaďovať, zakladat' a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- k) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 4 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu 13) a kontroluje hospodárenie s ním,
- l) poskytuje podľa § 75 ods. 1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 8 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok

- na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
 - p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,
 - q) vedie evidenciu
1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby
- na pomoc inej fyzickej osoby,
 - 2. rozhodnutí podľa písmena c),
 - 3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
 - r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
 - s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
 - t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,
 - u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d),

V ustanoveniach § 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom pláne a komunitnom plánovaní.

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.

Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.

2.7 Fázy komunitného plánovania

Schéma č.2 Fázy komunitného plánovania

Zdroj: vlastné spracovanie

3 ANALÝZA SOCIÁLNO-DEMOGRAFOCKÝCH ÚDAJOV OBCE

3.1 História obce Záhor

Obec Záhor leží vo východnej časti Východoslovenskej nížiny na pravobrežnom agradačnom vale rieky Uh. Obec vznikla v roku 1326. V roku 1427 mala viac ako 12 port. Patrila Komoróciovcom, neskôr Barkóciovcom, Beréniovcom. V 18. storočí sa útekmi poddaných značne vyľudnila. V roku 1715 mala 9 domácností, v roku 1928 bolo v obci 69 domov a 642 obyvateľov. V roku 1832 bol v obci cukrovar. Do 20. storočia vlastnili tunajšie majetky Aponiovci. V rokoch 1939-1944 bola obec súčasťou Maďarska.

14. až 17. storočie

O najstaršom osídlení Záhora neexistujú zatiaľ relevantné dôkazy - v chotári totiž neboli zaznamenané žiadne praveké archeologické nálezy. Problematickým sa javí tiež vznik obce a výklad jej názvu. Vo Vlastivednom slovníku obcí na Slovensku Bratislava 1978 je uvedené, že obec Záhor sa po prvýkrát spomína už v roku 1326 pod názvom „Mongath“. Významný slovenský historik, univerzitný profesor Ferdinand Uličný, ktorý sa výskumu stredovekého osídlenia najvýchodnejších častí Slovenska venuje už niekoľko desiatok rokov, však vo svojej odbornej publikácii s názvom Dejiny osídlenia Užskej župy (Prešov 1995) píše: „*Leleský konvent v roku 1414 potvrdil vymedzenie hranice medzi chotárom Jenkoviec a Záhora. Vtedy vznikla prvá známa správa o tejto dedine, ktorá, ako vyplýva z obsahu listiny, jestvovala aj pred rokom 1414.*“ Záhor sa v tejto latinskej listine z roku 1414 spomína ako „... Mongath alio nomine Zahar“ - čiže „Mongath, iným názvom Záhor“. Profesor Uličný prvú písomnú správu o sídlisku „Mongath“, ktoré ležalo pri Záhore, datuje do roku 1358 - neskôr, v XV. storočí, toto sídlisko buď zaniklo alebo splynulo so Záhorom. V písomnostiach z XV. - XVII. storočia sa názov dediny najčastejšie objavuje v podobe „Zahar“, ojedinele aj v tvare „Zahor“. V uvedenom období boli majiteľmi obce Dobóovci z Ruskej (patrili medzi významné uhorské šľachtické rody). Centrum ich panstva, do ktorého - okrem Záhora - patrilo aj niekoľko ďalších dedín, bolo v Pavlovciach (dnes Pavlovce nad Uhom). V roku 1427 tu bolo zdanených minimálne 5 obývaných sedliackych domov - od tejto kráľovskej dane bol oslobodený len záhorský richtár. Richtár - predstaviteľ obecnej samosprávy - musel dozeráť aj na plynulé odvádzanie poddanských dávok, za výkon svojej funkcie bol zodpovedný vlastníkovi dediny, čiže zemepánovi. V roku 1567 v Záhore bývala rodina richtára, zaznamenaných bolo aj 12 sedliackych domácností (sedliaci tvorili najbohatšiu vrstvu poddaných) a 14 rodín želiarov a sluhov (tí patrili k chudobnejším poddaným). Predpokladajúc, že v jednej domácnosti žilo priemerne 6 členov rodiny, tak v obci v tom čase mohlo bývať okolo 160-180 poddaných. Koncom XVI. storočia v dedine žilo aj 11 rodín slobodníkov (išlo o bývalých poddaných, ktorých zemepán doživotne alebo dedične oslobodil od poddanských povinností) a stálo tu celkovo 44 obývaných poddanských domov - obec teda patrila k najväčším v celom okolí. V XVII. storočí - v dôsledku nepriaznivého vývoja v Uhorsku - začal počet obyvateľov Záhora klesať (poddaní sa buď odsťahovali, zbehli na iné panstvá, alebo podľahli rôznym chorobám). Administratívne obec patrila do Užského komitátu - ten sa najneskôr v XIV. storočí premenil na Užskú stolicu (jej hornatá časť ležala prevažne na území dnešnej Ukrajiny, na teritóriu Slovenska pod stoličnú správu so sídlom na Užskom hrade, neskôr v Užhorode, patrili mestecká Veľké Kapušany a Sobrance s okolím). Stolica používala aj svoj vlastný erb -

hlavnú erbovú figúru predstavovala postava mladého šľachtica, ktorý v pravej aj ľavej ruke drží po tri klasy obilia. Významnú úlohu v živote obyvateľov zohrávalo náboženstvo. Záhor - ako filia - patrila v stredoveku pravdepodobne do rozsiahlej rímskokatolíckej farnosti so sídlom v Jovre (dnes je súčasťou Ukrajiny). Najbližší kostol sa v tomto období nachádzal v Jenkovciach. V druhej polovici XVI. storočia - pod vplyvom zemepánov Dobóovcov, v zmysle hesla „Cuius regio, eius religio“ - „Čí je majetok, toho je náboženstvo“ - prešli poddaní v Záhore k reformovanej viere. Zákonný článok č. 7 z roku 1647 však túto zásadu zrušil - ak zemepán vyznával iné náboženstvo, sedliaci si mohli zvoliť vlastného farára. V platnosti ale zostalo tzv. patronátne právo - patrón mohol na faru dosadiť kňaza podľa svojej vôle, poddaní však už túto voľbu nemuseli akceptovať. Reformovaní veriaci zo Záhora pôvodne prislúchali ku kalvínskej farnosti so sídlom v Rebríne (dnes miestna časť obce Zemplínska Široká) - samostatná záhorská kalvínska farnosť (s filiou Pinkovce) vznikla najneskôr začiatkom XVII. storočia (farnosť - až do polovice XVII. storočia - spravovali slovenskí kazatelia). V XVI. storočí v obci stál kostol - nie je známe, či bol drevený alebo kamenný. V nasledujúcom storočí si veriaci postavili nový chrám (v reformovanom kostole sa do dnešných dní zachoval zvon z tohto obdobia).

Obec v rokoch 1700 – 1848

Začiatkom XVIII. storočia (konkr. v r. 1715) bývali v dedine členovia deviatich poddanských domácností - „hlavami“ týchto rodín boli: Ján Tót, Pavol Tót, Štefan Nagy, Juraj Kašar, Baltazár Kováč, Štefan Kováč, Lukáš Iško, Ján Kostrubani a Ján Török (podľa národnosti boli piati Maďari a štyria Slováci, resp. „Ruthéni“). O pomeroch v obci v prvej tretine XVIII. storočia informujú dva rukopisy, týkajúce sa Užskej stolice. Autorom prvého - staršieho - diela je Adam Horvát (Horváth) - šľachtic a učený muž, rodák z Pavloviec. Vo svojom Opise Užskej stolice o dedine Záhor píše: „Záhor leží smerom na východ, nad obcou Tašul'a, neďaleko rieky Uh. Jeho chotár leží v susedstve obce Bežovce a jeho poloha je trochu lepšia. Polia sú úrodné. Vlastníkmi sú Rákociovci - dedičia po matke, ale teraz patrí grófovi Aspermontovi z titulu zálohu. Tiež tu má majetkový podiel vdova po grófovi Barkócim st., a tiež aj časť patrí osvietenému grófovi Tomášovi Berénimu z Káranč a Beréňu.“ Matej Bel, ktorý napísal druhý rukopis, obec charakterizoval takto: „...susedí s Tašul'ou, Bežovcami a Pinkovcami, nachádza sa neďaleko západného brehu brehu Uhu. Má veľmi dobré polia, podľa práva patria Tomášovi Berénimu.“ V súpise Užskej stolice, ktorý bol zhotovený počas zimných mesiacov na prelome rokov 1735-1736, sú tiež zaznačené zaujímavé údaje; v tomto období napr. zo Záhora (v tom čase bol súčasťou Pavlovského slúžnovského obvodu) utieklo 10 poddaných, bývať tu zostalo 9 poddaných, resp. poddanských rodín. V r. 1772 - v čase tereziánskej urbárskej regulácie - v obci žili členovia 32 sedliackých rodín (priezviská „hláv“ týchto rodín boli: Bali, Senko, Posypanka, Molnár, Sabo, Husár, Tóth, Košanič, Čermák, Kostruba, Kočanič, Bánovský, Šimko, Rokita, Vasiľ, Gábor, Rusnák, Kováč, Selepec, Huklinc, Šohajda, Labanc, Lukáč, Denčí a Kendereš), 8 želiarskych rodín (priezviská: Dudáš, Horňák, Fedor, Šohajda, Hrico, Šinko, Horňák, Fišári) a 3 podželiarskych rodín (s priezviskami: Hamara, Barna a Semko). Výsledkom procesu

urbárskej regulácie bolo vydanie obecného urbára, ktorý obsahoval súpis pozemkového majetku a rozsah povinností poddaných voči zemepánovi Tomášovi Berénimu (Berényimu). V roku 1785 panovník Jozef II. (syn Márie Terézie) zrušil v Uhorsku nevoľníctvo - obnovením osobných slobôd poddaných v krajine skončilo ich bezprávne postavenie (mohli sa slobodne sťahovať, zakladať si rodiny, vykonávať pracovné činnosti, dávať deti do škôl, disponovať vlastným majetkom, zemepán ich už nemohol z pôdy vyhnat' ani usadiť v inej oblasti). K vrchnosti však poddaní zostali pripútaní aj naďalej - ekonomicky (prostredníctvom prenájmu pôdy). Povinnosti poddaných zo Záhora voči zemepánovi vymedzoval urbár - ďalšie služby už od nich šľachtic nesmel vyžadovať (ak prácu navyše potreboval, bol povinný s poddanými uzavrieť zmluvu a riadne im za to zaplatiť). V XVIII. storočí sa na území habsburskej monarchie uskutočnilo prvé vojenské mapovanie (tzv. jozefínske) - išlo tiež o prvé podrobné zmapovanie Slovenska v strednej mierke 1:28800. V Užskej stolici vojenská kartografi pracovali v r. 1782 - 1784. V mape z tohto obdobia je Záhor označený ako „Zahor“ - bola to dlhá dedina s domami, ktoré sa tiahli po oboch stranách jednej ulice, resp. cesty. Z obce (alebo popri nej) viedlo niekoľko cestných komunikácií - smerom na Pinkovce, Bežovce a Jenkovce. V chotári Záhora, ani v blízkom okolí sa nenachádzali takmer žiadne lesné porasty - drevo však bolo potrebné, preto jedna z ciest viedla aj do hustého lesa pri Užhorode. Blízko obce (medzi Záhorom a Pinkovcami) bola nejaká osada - do nej tiež smerovala jedna z ciest. Na mape je uprostred Záhora zachytená aj cirkevná stavba - kostol.

Presné záznamy o počte obyvateľov a domov v dedine pochádzajú zo začiatku XIX. storočia - v r. 1828 napr. v Záhore žilo 642 ľudí a stálo 69 príbytkov (približne rovnaký počet dedinčanov aj domov sa udržal aj v nasledujúcom období). Spisy z r. 1832 obsahujú tiež zmienku o cukrovare - ten však (podobne ako veľká časť dediny) zhorel pri rozsiahlom požiari. Záhorčanov v tom čase trápili aj časté povodne. O 5 rokov neskôr bol jediným zemepánom v obci Krištof Stárai (Sztáray). Základy konfesionalnej štruktúry dediny sa vytvorili v XVIII. storočí - popri sebe tu bývali rímskokatolíci, protestanti, veriaci východného obradu aj židia. V r. 1789 zriadil jágerský biskup (sídliť v meste Eger v dnešnom Maďarsku) kaplánstvo v Jenkovciach - veriaci si tu postavili aj drevený kostol, do ktorého pravidelne dochádzali aj rímskokatolíci zo Záhora. V r. 1810 - šesť rokov po vzniku nového Szmárskeho biskupstva (s centrom v meste Satu Mare na území Rumunska) - boli Jenkovce povýšené na farnosť (Záhor tvoril jej filiú). V polovici XVIII. storočia vizitoval gréckokatolícke farnosti v Užskej stolici mukačevský biskup Michal Manuel Olšavský. Z jeho zápisov je známe, že záhorskí gréckokatolíci patrili do farnosti so sídlom v Bežovciach (tu stál aj drevený kostol so šindľovou strechou) a každá z tunajších 8 gréckokatolíckych rodín odvádzala bežovskému kňazovi po dve viká (cca 50 kg) obilia. V rovnakom čase záhorskí kalvíni prislúchali k rôznym farnostiam - sídla mali v dedinách Tarnovci (dnešná Ukrajina) a Bežovce. Neskôr boli reformovaní veriaci začlenení do bežovskej farnosti - od r. 1875 však boli pre Záhor vedené samostatné cirkevné matriky. Medzi staré kalvínske rodiny v obci patrili Kováčovci, Balyiovci, Sabovci, Korpovci, Tóthovci, Balážovci, Molnárovci, Denciovci, Kenderešovci, Horňákovci, Hudákovci, Kolibášovci a Laškodiovci - členovia týchto rodín sa v r. 1822 zaslúžili o výstavbu nového, resp. o prestavbu starého kamenného kostola. V miestnej kalvínskej ľudovej škole, kde napr. v r. 1804 vyučoval Juraj Kalán, si deti osvojovali základy čítania, písania, počítania

a náboženstva. Presné počty veriacich jednotlivých cirkví sa zachovali z roku 1837 - v Záhore v tom čase bývalo 305 kalvínov, 211 gréckokatolíkov, 85 rímskokatolíkov a 15 židov.

Obec v rokoch 1848 – 1918

Uhorský snem v r. 1848 zrušil v krajine poddanstvo - oficiálne tým zanikli poddanské roboty a iné urbáriálne povinnosti. Bývalí urbáriálni poddaní dostali do spoločného vlastníctva tzv. urbársky majetok, po r. 1853 pôvodne urbársku pôdu získali jednotliví roľníci. Za ornú pôdu, lesy a pasienky však museli dedinčania aj naďalej odvádzať robotu - táto ich povinnosť skončila v r. 1896, po prijatí zákona o výkupe zmluvných poddaných a želiarov. Šľachta si - aj napriek všetkému - udržala vlastníctvo pozemkov (pôdu obhospodarovala vo vlastnej réžii). Veľké panské majere postupne nahradili panské veľkostatky. Všetci obyvatelia krajiny sa v tomto období stali osobne aj majetkovo slobodnými. Pomery v Užskej župe sa - v porovnaní s inými časťami krajiny - menili len veľmi pomaly. Väčšiu časť pôdy užívalo množstvo samostatne hospodáriacich zemanov (každý z nich vlastnil iba nevelkú výmeru), miestni sedliaci si mohli odkúpiť pozemky, na ktorých po celé generácie pracovali. Chudobnejší dedinčania - bývalí želiari a podželiari - začali pracovať ako robotníci na statkoch bohatších gazdov, resp. na poľnohospodárskych veľkostatkoch v okolí. Na katastrálnej mape Záhora z druhej polovice XIX. storočia (konkr. z r. 1864) sú zaznamenané tieto názvy: „Bocska tov“, „Buygyogos“, „Csikó láz“, „Csonkás“, „Fevenyes“, „Forrás“, „Galová“, „Gerdeny“, „Huscsava“, „Kertalyka“, „Kiš erde“, „Konopianky“, „Križne zeme“, „Na bežovských“, „Nagy rét“, „Nyires“, „Patroka“, „Piszke“, „Silaš“, „Ungh“ (rieka), „Zahmenki“ a „Žsarov“. Koncom tohto storočia (podľa rôznych štatistík alebo súpisov) chovali miestni gazdovia 38 kusov hovädzieho dobytku, 193 ošípaných, 930 kusov rôznej hydiny, vlastnili spolu 25 včelích rodín a v záhradách pestovali dokopy 855 ovocných stromov (najviac z nich - takmer 400 - predstavovali slivky).

V r. 1900 žilo v obci 901 obyvateľov - najviac bolo Slovákov, niekoľko desiatok ľudí sa hlásilo k maďarskej a nemeckej národnosti, pár dedinčanov uviedlo aj inú národnostnú príslušnosť. V konfesionalnej štruktúre dominovali reformovaní, po nich nasledovali gréckokatolíci, rímskokatolíci, bývalo tu tiež zopár desiatok židov, niekoľko veriacich sa prihlásilo k iným náboženstvám. Najviac Záhorčanov sa živilo poľnohospodárstvom, niekolkí sa venovali aj remeslu, obchodu alebo mali iné zamestnanie. Vzdelanostná úroveň bola nízka - plynule čítať a písať vedelo iba necelých 300 obyvateľov. Dedinské príbytky boli postavené väčšinou z dreva, ich strechu pokrývala slama (župa) - len veľmi málo domov malo strechu, zhotovenú z drevených šindľov, resp. z pálenej škridle. V r. 1895 obec prislúchala do obvodu notárskeho úradu so sídlom v Bežovciach (na notariáte sa začali viesť aj štátne matriky). Notár mal významné postavenie - ako riadny člen sa zúčastňoval zasadnutí obecného zastupiteľstva jednotlivých obcí obvodu, spolu s richtárom a prisažníkmi patrili aj do užšieho vedenia dediny, jeho úrad viedol agendu všetkých obcí v obvode. Zasadnutia obecného zastupiteľstva, kde mali prevahu bohatší roľníci, zvolával a viedol richtár (maďarsky „biró“, v zemplínskom dialekte „birov“) - riadne schôdze sa konali dvakrát do roka (v jari a jeseni), mimoriadne podľa potreby. Obecné predstavenstvo - ďalší orgán obecnej samosprávy - zasadalo raz štvrtročne (aj jeho schôdze zvolával a predsedal im richtár). Náboženské

pomery nezasiahli podstatnejšie zmeny. V roku 1914 vypukla 1. svetová vojna (boje trvali až do r. 1918) - úrady vyhlásili mobilizáciu, cez územie Slovenska začali prechádzať železničné transporty s proviantom, vojakmi a pod. Dedinu ani blízke okolie boje nezasiahli - obyvateľstvo však výrazne pocítilo dôsledky vojnových udalostí (bol nedostatok potravín, spotrebného tovaru, začali rekvirácie, rozšírili sa choroby).

Obec v rokoch 1918 – 1939

Československú republiku (ČSR) oficiálne vyhlásili dňa 28. októbra 1918 v Prahe. Situácia vo východnej časti Slovenska (na západe Užskej, Užhorodskej župy) však bola komplikovaná - dané územie totiž do polovice januára 1919 spravovali dožívajúce uhorské, resp. nové maďarské úrady. Pomery sa stabilizovali až v druhej polovici roku 1919. Po roku 1918 obec Záhor tvorila súčasť okresu Užhorod. Od začiatku r. 1923 bolo územie Slovenska rozdelené do šiestich žúp - Záhor (už v rámci okresu Sobrance) pripadol Košickej župe. Po r. 1928 župné zriadenie nahradilo tzv. krajinské zriadenie - sobranský okres potom až do r. 1939 riadil Krajinský úrad v Bratislave. Prvé oficiálne sčítanie obyvateľstva v ČSR prebehlo dňa 15. februára 1921 - v obci v tom čase žilo 1102 obyvateľov, stálo 226 domov a chotár mal výmeru 752 hektárov (ha). Národnostná a konfesijná štruktúra dedinčanov bola nasledovná; národnosť: Česko-slovenská - 1062 osôb, Rusínska (Ruská) - 11 osôb, Maďarská - 6 osôb, Židovská - 14 osôb, Cudzinci - 9 osôb. V 20-tych rokoch XX. storočia boli v obci lokalizované dve školské ustanovizne - reformovaná ľudová škola (v r. 1913 - 1924 tu napr. pôsobil učiteľ Vojtech Molnár, ktorého potom vystriedal Jozef Nyitray) a gréckokatolícka ľudová škola. Obec tvorila súčasť obvodu bežovského notárskeho a poštového úradu a krčavskej četníckej stanice, obvodný lekár mal sídlo v Jenkovciach. Rímskokatolíci cirkevno-správne patrili k jenkovskej farnosti, gréckokatolíci a reformovaní mali svoj farský úrad v Bežovciach. Koncom 20-tych, resp. začiatkom 30-tych rokov niekoľko desiatok veriacich - najmä kalvínov - vystúpilo z cirkvi a vstúpilo medzi Svedkov Jehovových (boli to „Medzinárodní bádatelia svätej bibliie“). V r. 1932 - hlavne zásluhou miestneho učiteľa Jozefa Nyitrayho - v dedine vznikol Dobrovoľný požiarny zbor. Na ustanovujúcej schôdzi bol za veliteľa zvolený Jozef Nyitray, náhradným veliteľom sa stal Ján Kocaník, post tajomníka obsadil Július Kulík, do funkcie pokladníka bol ustanovený Jozef Korpa-Štefanov a funkciu dozorca majetku získal Michal Bali-Jenčík.

Obec v rokoch 1939 – 1944

Vojnový Slovenský štát vznikol dňa 14. marca 1939 - o 9 dní neskôr do jeho najvýchodnejšej časti vtrhla maďarská armáda. Už ráno, v prvý deň útoku, boli obsadené Sobrance. V druhom slede postupovalo niekoľko práporov pechoty - vojaci obsadzovali jednotlivé obce, strhávali telefónne vedenie, zhadzovali rôzne tabule s označeniami a lúpili v miestnych obchodoch. V ďalších dňoch sa v okolí Záhora zviadli boje medzi slovenskými a

maďarskými jednotkami (najprudšia prestrelka sa odohrala pri Nižnej Rybnici). Dňa 4. apríla 1939 bol podpísaný Protokol o hraničnej čiare medzi Slovenskom a Maďarskom. Na základe jeho ustanovení Maďarsko získalo 41 slovenských obcí v okrese Sobrance - medzi nimi bol aj Záhor (úradný názov obce - oficiálne zavedený v r. 1920 - sa v tom čase zmenil na maďarské „Zahar“). Súčasne s vojenskou okupáciou tohto územia bola nastolená aj maďarská vojenská správa na čele s vojenským okresným veliteľom - sídlo mal v Sobranciach. Začiatkom apríla 1939 si do mesta pozval notárov, učiteľov a richtárov z okupovaných obcí a prinútil ich zložiť sľub vernosti maďarskému štátu - novým úradným jazykom sa na tomto území stala maďarčina. Od leta 1939 bola obsadená časť sobranského okresu začlenená do Užskej administratívnej exozitúry so sídlom v Užhorode - oficiálne sa teda stala súčasťou Podkarpatskej Rusi (za úradný jazyk bola ustanovená maďarčina a rusínčina). V r. 1940 bývalo v Záhore 1135 ľudí - dedina v tom čase patrila do obvodu bežovského notárskeho a matričného úradu. V jeseni 1941 vznikla Strana slovenskej národnej jednoty (SSNJ), ktorá zastupovala záujmy Slovákov na okupovanom území. Koncom mája 1942 navštívili funkcionári tejto politickej strany Sobrance a do každej obce vymenovali dôverníkov. Koncom júna 1942 bol v Sobranciach zriadený samostatný obvodný sekretariát SSNJ - jeho tajomníkom sa stal ostrovský učiteľ Štefan Blaško. V r. 1939 - 1944 všetci chlapci a muži zo Záhora (vo veku od 12 do 23 rokov) museli absolvovať povinnú predvojnovú výchovu (boli to tzv. leventisti). V r. 1939 začali úrady aj miestny kňaz pomáďarčovať záhorskú kalvínsku ľudovú školu - o 3 roky neskôr obyvatelia obce žiadali kompetentné orgány, aby sa v ľudovej škole vyučovalo po slovensky. Koncom októbra, resp. začiatkom novembra 1944 začali vojaci Červenej armády oslobodzovať okolie Sobraniec. Sovietski vojaci osadili Záhor dňa 27. októbra 1944 - správu obce potom prevzal „revolučný výbor“. Boje na tomto území však trvali ešte niekoľko týždňov - samotné Sobrance boli viackrát striedavo obsadené sovietskymi aj nemeckými vojakmi.

História obce po roku 1945

Rok 1945

- obnova vojnou zničených obydľí a hospodárskych budov. Práce vykonávali občania svojpomocne a navzájom si pomáhali. Bolo badať veľkú súdržnosť všetkých občanov.

Rok 1948

- 15. apríla 1948 – založenie KSS - Ján Kulík, Michal Hric, Ján Šimonovič, Július Šlepecký, Michal Sabo Ďurčo, Ján Hruščák, Ján Marcincák, Ján Štenko, Juraj Korpa Hrešo, Ján Pavlík, Ján Andrejčík, Andrej Andrej, Juraj Hamari, Ján Roško a Michal Štenko za prítomnosti Jána Pečeňáka zo Sobraniec založili (zaregistrovali) KSS. Prvým predsedom bol Juraj Hamari.

Rok 1955

- obec postihla veľká povodeň.

Rok 1956

- začala sa stavať gréckokatolícka cerkev

Rok 1957

- elektrifikácia obce,
- 22. júna postihol obec veľký ľadovec,
- 18. augusta posviacka gréckokatolíckej cirkvi a bola zasvätená sviatku Nanebovzatia Panny Márie. Obraz nanebovzatia namaloval akademický maliar Štefan Hapák, ktorý obraz cirkvi daroval,
- obnovený kostol reformovanej kresťanskej cirkvi.

Rok 1958

- založené menšinové družstvo ,
- zo 4. na 5. septembra 1958 – obyvatelia našej obce mali možnosť pozorovať polárnu žiaru.

Rok 1959

- 1. januára – založené celoobecné JRD – Jednotné roľnícke družstvo, Prvým predsedom sa stal Ján Marcinčák.

Rok 1965

- vybudovaná asfaltová cesta.

Rok 1966

- 1. februára nastúpil na obvodné zdravotné stredisko Bežovce MUDr. Jaroslav Popovec a od júna aj detská lekárka MUDr. Viera Popovcová, ktorí sú od tejto doby našimi obvodnými lekármi.

Rok 1968

- obec bola postihnutá veľkou povodňou.

Rok 1969

- založená skupina Hurikán.

Rok 1970

- historicky najvyšší počet obyvateľov – 1 026.

Rok 1971

- 11. júna - obec bola postihnutá veľkým ľadovcom.

Rok 1974

- založený folklórny súbor Záhorčan, pod vedením pani Júlii Bakajsovej.

Rok 1976

- zlúčenie JRD Záhor s družstvami okolitých obcí do spoločného družstva

Rok 1978

- pre nedostatok priestorov zanikol folklórny súbor Zahorčan.

Rok 1981

- akcia „Z“ – svojpomocne zrekonštruovaná miestnosť slúžiaca ako zasadačka,

slúžila aj ako obradná miestnosť, využívala sa aj pri príležitosti konania rôznych osláv,
- vybudovaný obchod JEDNOTA + pohostinstvo.

Rok 1982

- 1. júna o 7. 30 hodine boli v obci záchvevy zeme. Epicentrum bolo v Rumunsku o sile 6 stupňov,
- 18. júla – teplomer na slnku ukazoval 46 stupňov Celzia,
- v tomto roku bola zriadená aj miestna knižnica – vedúca učiteľka Ladošová.

Rok 1983

- Súkromné podnikanie – MNV vydal povolenie na drobnú prevádzku tesárstva, vodoinštalatérstva a kurenárstva, murárstva, stolárstva a krajčírstva.

Rok 1984

- 40. výročie oslobodenia obce,
- dláždenie priekop v obci.

Rok 1986

- 23. - 24. mája - voľby do zastupiteľských orgánov. Predsedom MNV sa stal Ján Hric, za tajomníka bol zvolený p. Bakajsa.

Rok 1987

- 19. júla – teplomer na slnku ukazoval 42 stupňov Celzia.

Rok 1988

- 1. septembra sa začalo vyučovať náboženstvo pre žiakov 2-7 ročníka podľa vierovyznania,
- laureátom festivalu v Martine sa stala hudobná skupina „Hurikán“.

Rok 1989

- prevedená rekonštrukcia budovy pre účely MNV, ktorý začal fungovať 17. novembra,
- bola prevedená údržba ZŠ,
- v obci fungujú 2 obchody „Potraviny“.

Rok 1990

- február – rozpad KSS,
- v tomto roku sa uskutočnili voľby do zastupiteľských orgánov. Vo funkcii naďalej zotrval Ján Hric. Zástupcom sa stal Ján Korpa,
- v súťaži Košický zlatý poklad získaním prvého miesta zvíťazila skupina „Hurikán“.

Rok 1992

- renovácia gréckokatolíckeho chrámu,
- 17. novembra postihla Záhorská Bystrica veľká povodeň, bolo poškodených 81 domácností a výška škôd presiahla sumu 2,5 mil. Sk,
- v obci pôsobí 8 podnikateľov.

Rok 1993

- rozdelenie spoločného JRD Bežovce, vznik PD Záhorská Bystrica,
- v priebehu roka postavená Sála svedkov Jehovových,
- zriadený obchod „Rozličný tovar Pulz“ Michal Ohriska,
- ku gréckokatolíckemu chrámu pribudovaná sakristia, zároveň sa upravilo celé okolie chrámu,
- v obci sa začalo s plynofikáciou,
- v septembri sa začalo s výstavbou 4-bytovej jednotky.

Rok 1994

- v júli navštívil obec minister životného prostredia Ján Zlocha,
- na jeseň obec privítala podpredsedu vlády Jána Ľuptáka,
- bolo vykonané premostenie cez kanál Okna pre prívod plynu a vody pre obec,
- 18. – 19. novembra sa uskutočnili voľby do zastupiteľských orgánov, vo funkcii starostu ostal Ján Hric,.

Rok 1995

- dokončená plynofikácia,
- návšteva poslanca NRSR Ivana Lexu,
- zriadený obchod „Rozličný tovar Monika“ Rošková Monika.

Rok 1996

- oslavy 670. výročia vzniku obce.

Rok 1997

- v jarnom období bola prevedená údržba obecného úradu a to zvonku a tiež aj vnútorné priestory,
- 23. – 24. mája bolo referendum, týkajúce sa vstupu SR do NATO, rozmiestenia jadrových zbraní na území SR, rozmiestnenia vojenských základní na území SR,
- výstavba cesty a hrádze na rieke Uh - spevnenie brehov a vyvýšenie hrádze.

Rok 1998

- rozpad PD Záhor,
- 25. mája – schválený projekt na Dom smútku,
- v júli firma Globtel GSM – Bratislava usadila vežu Globtel,
- 23. septembra bola prevedená kolaudácia časti prívodného radu vodovodu vetvy A,
- 30. septembra sa v budove ZŠ sa konalo verejné prerokovanie diaľnice D1,
- 5. novembra – opäť hrozila obci povodeň. Vyhlásený III. stupeň povodňovej aktivity,
- previedla sa rekonštrukcia ŠJ za pomoci obecného úradu.

Rok 1999

- v ústrednom archíve geodézie a kartografie – Bratislava bol nájdená stará pečať z II. polovice 19. storočia, ktorá bude základom ERBU obce Záhor po schválení Heraldickou komisiou,
- v máji bola skolaudovaná 4 – bytová jednotka,
- v letnom období sa položili základy na Dom smútku. Bol dopracovaný projekt na Areál Ukrajinsko – Slovenskej spolupráce.

Rok 2000

- 2. apríla – zastupiteľstvo obce schválilo navrhnutý ERB obce podľa obecnej pečate z II polovice 19. storočia,
- v mesiacoch apríl a máj sa v obci previedla rekonštrukcia elektrickej siete a to výmenou drevených stĺpov za betónové,
- od 1. augusta bolo na OcÚ zamestnaných 39 ľudí v rámci Verejno – prospešných prác (VPP),
- 11. novembra. – referendum o volebnom období NRSR.

Rok 2001

- v máji prebehlo sčítanie obyvateľstva domov, bytov a bytového zariadenia. Obec mala 742 obyvateľov,

- v auguste sa konali oslavy na počesť 675. výročia vzniku obce, pri tejto príležitosti bol vysvätený ERB - symbol obce.

Rok 2002

- 20. októbra našu obec navštívil gréckokatolícky biskup vladyka Milan Chatur, košický exarcha, z príležitosti posvätenia obnoveného chrámu,
- 1. decembra bola posviacka Domu smútku v našej obci. Na vysviacke boli prítomní: farár reformovanej cirkvi Ján Semjan, gréckokatolícky farár Vlastimil Bajuzik, rímskokatolícky farári z Jenkoviec správca farnosti Štefan Ružbašan a kaplán Jozef Spišák a pravoslávny farár z Michaloviec. Úvodné slovo mal starosta obce Ján Hric.

Rok 2003

- 11. apríla sa konal Mikrocenzus náhodne vybraných domácností,
- pri Dome smútku bola upravená cesta,
- v decembri bola prevedená rekonštrukcia verejného osvetlenia – výmena všetkých svietidiel.

Rok 2004

- v rámci aktivačných činností bolo urobené ohnisko, základy na altánok a tribúnu,
- začalo sa s výkopovými prácami Kultúrneho domu.
- upravovalo sa priestranstvo pri Dome smútku a cintoríne, od 5. augusta sa ZŠ zapojila do projektu – Počítače pre školy. Všetky sú napojené na Internet,
- od tohto dátumu sa celá obec zapojila do separovaného zberu.

Rok 2005

- začalo sa s úpravou obecného parku,
- úprava cintorína so zameraním na pochovávanie do zeme.,
- prekryla sa strecha Obecného úradu a obnovila sa fasáda budovy,
- bol nainštalovaný kamerový systém v rámci projektu „Bezpečné obce“,
- pokračovalo sa v budovaní kanalizácie,
- započalo sa s rekonštrukciou najstaršieho domu v obci, v ktorom bude umiestnené Vidiecke múzeum so zameraním na tradície a zvyky našich predkov,
- bol ukončený altánok s malým amfiteátrom a kozubom,
- bolo dostavané detské ihrisko.

Rok 2006

- na námestíčku pri rebrináku sme umiestnili studňu zhotovenú na základe starých tradícií,
- započalo sa s tribúnou na futbalovom ihrisku a s rozšírením šatní pre futbalistov,
- urobila sa rekonštrukcia ZŠ, výmena okien a prekrytie strechy,
- sprístupnili sa exponáty vo Vidieckom múzeu,
- previedlo sa oplotenie pri Vidieckom múzeu a Kultúrnom dome, na ktorom boli ukončené základy,
- urobila sa rekonštrukcia oplotenia Obecného úradu,
- boli vybavené a dovezené PV3S s príviesom pre použitie v prípade záchrany a evakuácie občanov alebo zásobovania.

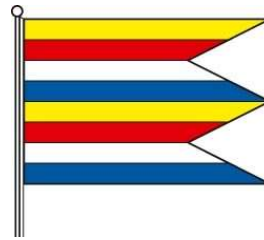
Symboly obce

Erb Heraldická komisia pri Ministerstve vnútra SR schválila erb obce - jeho podoba bola odvodená od odtlačku pečate z druhej polovice XIX. storočia (v modrom štíte je nad

zlatou hviezdou umiestnené strieborné, trojuhlými pätkami ukončené písmeno Z, prevýšené je zlatou bordúrou červenej kniežacej koruny bez kríža).

Erb obce Záhor

Vlajka obce Záhor

3.2 Sociálno-demografická štruktúra obce a okresu Sobrance

Rozloha: 770 ha

Okres: Sobrance

Kraj: Košický

Región: Zemplín

Počet obyvateľov: 668

Hustota obyvateľstva: 86,1 obyv./km²

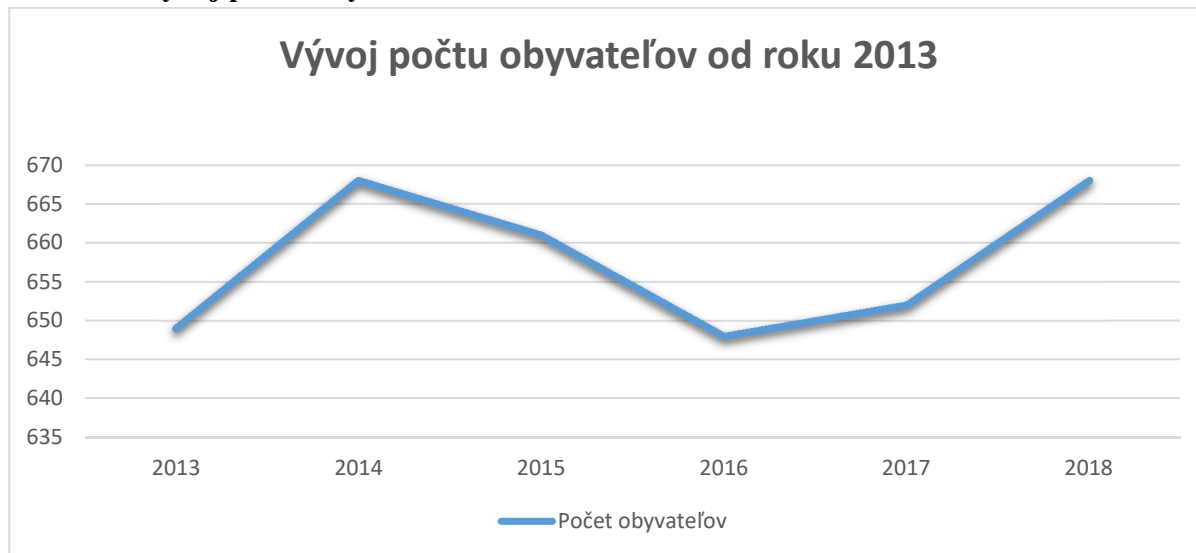
Počet MRK: 25

Tabuľka č.1 Počet obyvateľov podľa pohlavia za jednotlivé roky

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet mužov	312	325	321	311	312	326
Počet žien	337	343	340	337	340	342
Spolu	649	668	661	648	652	668

Zdroj: ŠÚ SR,

[http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_DEM/om7101rr/Po%C4%8Det%20obyvate%C4%BEov%20pod%C4%BEa%20pohlavia%20-%20obce%20\(ro%C4%8Dne\)%20%5Bom7101rr%5D](http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_DEM/om7101rr/Po%C4%8Det%20obyvate%C4%BEov%20pod%C4%BEa%20pohlavia%20-%20obce%20(ro%C4%8Dne)%20%5Bom7101rr%5D)

Graf č.1: Vývoj počtu obyvateľov od roku 2013

Zdroj: vlastné spracovanie

Na základe vyššie spracovaných údajov Štatistického úradu SR o počte obyvateľov v jednotlivých rokoch je zrejmé, že vývoj počtu obyvateľov ma pohyblivý charakter. Obyvateľstvo sa v jednotlivých rokoch pohybuje v rozmedzí od 648 do 668.

Podľa zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 336/2015 Z. z.“) bol okres Sobrance 15. decembra 2015 zaradený Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) do zoznamu najmenej rozvinutých okresov. V zmysle predmetného zákona bol pre okres Sobrance vypracovaný Akčný plán rozvoja okresu Sobrance (ďalej len „Akčný plán“). Okres Sobrance je svojou rozlohou najmenší okres Košického samosprávneho kraja nachádzajúci sa v jeho severovýchodnej časti. Okres Sobrance tvorí 47 obcí, z toho 1 mesto, pričom počet obyvateľov okresu k 31. 12. 2015 bol 22 806 osôb (ŠÚ SR, 2016). K slovenskej národnosti sa podľa údajov z roku 2015 hlási viac ako 87 % obyvateľov. Obyvatelia rómskej národnosti tvoria 5,1 %, obyvatelia rusínskej národnosti 1,1 % a ukrajinskej národnosti 1,1 % z celkového počtu obyvateľov (ŠÚ SR, 2016). Štatistické údaje o počte obyvateľov rómskeho etnika nezodpovedajú skutočnému stavu.

3.3 Prírastok obyvateľov podľa pohlavia

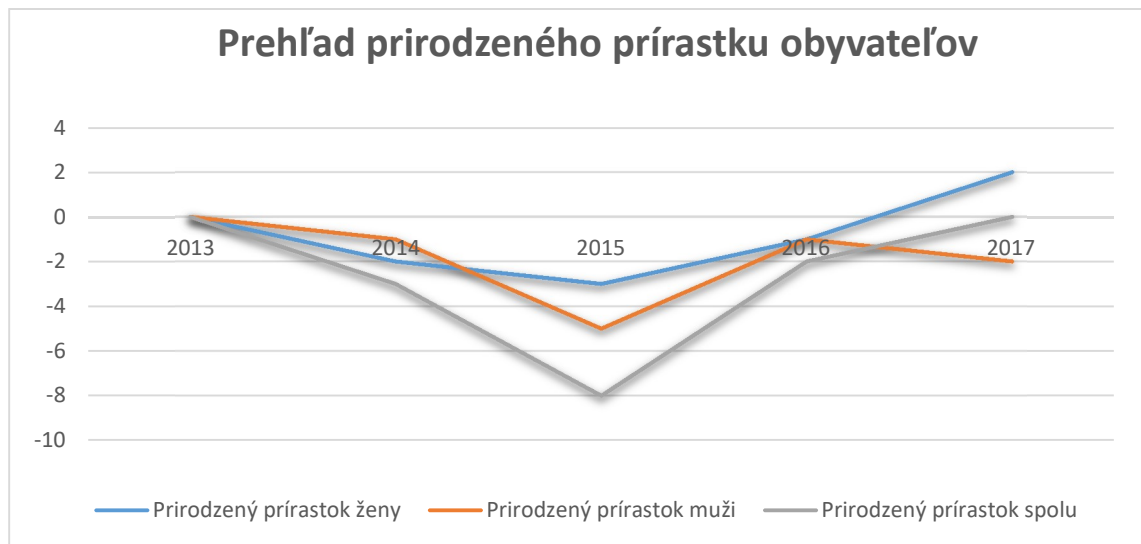
Tab.č. 2 Prehľad prírastku obyvateľov podľa pohlavia obce Záhor

	2013	2014	2015	2016	2017
Živonarodení – ženy	2	2	1	4	4
Živonarodení – muži	3	2	1	2	3
Živonarodení – spolu	5	4	2	6	7
Zomretí - ženy	2	4	4	5	2
Zomretí - muži	3	3	6	3	5
Zomretí - spolu	5	7	10	8	7
Prirodzený prírastok obyv. - ženy	0	-2	-3	-1	2
Prirodzený prírastok obyv. - muži	0	-1	-5	-1	-2
Prirodzený prírastok obyv. - spolu	0	-3	-8	-2	0

Zdroj: ŠÚ SR,

[http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_DEM/om7105rr/Pr%C3%ADrastok%20obyvate%C4%BEov%20pohlavia%20-%20obce%20\(ro%C4%8Dne\)%20%5Bom7105rr%5D](http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_DEM/om7105rr/Pr%C3%ADrastok%20obyvate%C4%BEov%20pohlavia%20-%20obce%20(ro%C4%8Dne)%20%5Bom7105rr%5D)

V sledovanom období bol v obci zaznamenaný mierne negatívny prirodzený vývoj obyvateľstva, tzn., že v priemere zomrelo viac ľudí ako sa narodilo. Vývoj migrácie mal v sledovanom období takisto negatívny trend.

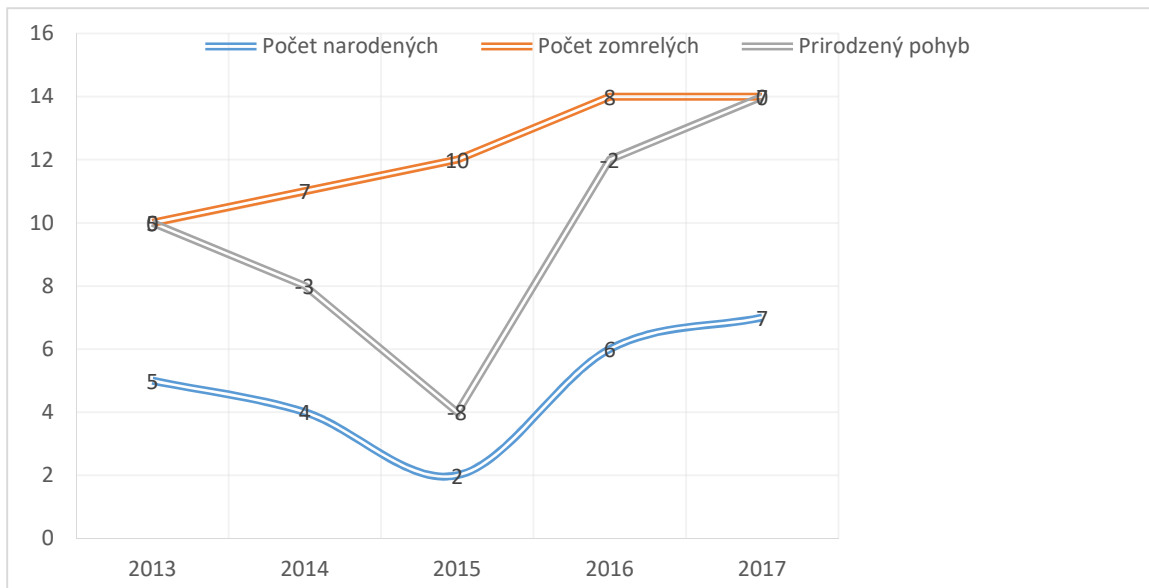
Graf č. 2 Prehľad prirodzeného prírastku obyvateľov obce Záhor

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ŠÚ SR,

[http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_DEM/om7105rr/Pr%C3%ADrastok%20obyvate%C4%BEOv%20pohlavia%20-%20obce%20\(ro%C4%8Dne\)%20%5Bom7105rr%5D](http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_DEM/om7105rr/Pr%C3%ADrastok%20obyvate%C4%BEOv%20pohlavia%20-%20obce%20(ro%C4%8Dne)%20%5Bom7105rr%5D)

Prirodzený pohyb obyvateľstva je vyjadrením prirodzenej reprodukcie, je dôležitou kategóriou z hľadiska sledovania demografických kritérií a tvorí základný podklad pre spracovanie prognózy vývoja. Prirodzený pohyb vplýva na zmenu počtu, vekovej a pohlavnej štruktúry obyvateľov obce, prognóza v počte obyvateľstva je vzrastajúca.

Graf 3: Krivka počtu narodených, zomrelých a prirodzeného prírastku obyvateľov

Zdroj: vlastné spracovanie

3.4 Veková štruktúra obyvateľstva

Grafické znázornenie vekovej štruktúry obyvateľstva je rozdelené do skupín podľa veku v zmysle posledného sčítania obyvateľstva, domov a bytov z roku 2011:

- *predproduktívneho (0-14),*
- *produktívneho (15-59),*
- *poproduktívneho (60 a viac),*

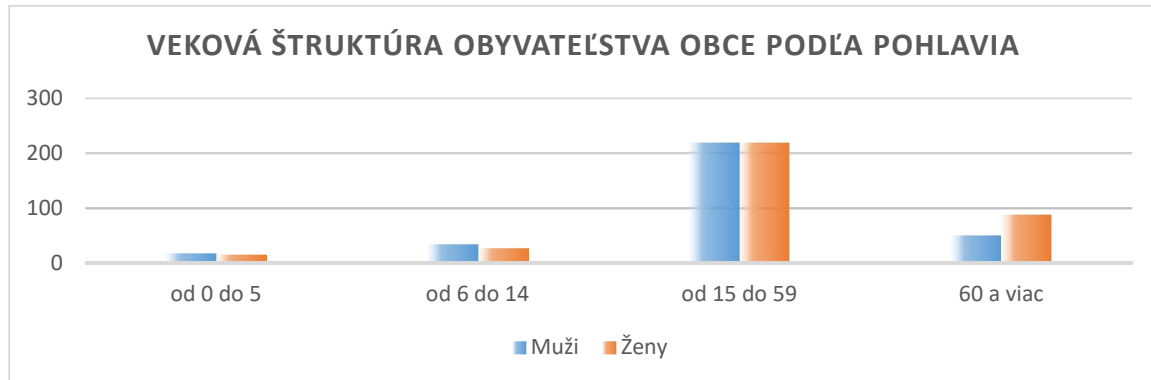
Dokumentuje vývoj za sledované obdobie sumárne za celú obec.

Tab.č.3 Veková štruktúra obyvateľstva obce

Vek	Muži	Ženy	Obyvateľstvo	
	spolu	spolu	úhrn	%
0 - 5	18	15	33	4,9
6 - 14	34	27	61	9,1
Produktívny	218	218	436	65,4
Poproduktívny	50	87	137	20,5
Podiel obyvateľstva	0 - 5	5,6	4,3	4,9
	6 - 14	10,6	7,8	9,1
	produktívny vek	68,1	62,8	65,4
	poproduktívny vek	15,6	25,1	20,5
Priemerný vek	39,42	45,85		42,77

Zdroj: SODB 2011,

<https://census2011.statistics.sk/SR/TAB.%20114%20Obyvate%BEstvo%20pod%BEa%20pohlavia,%20rodinn%E9ho%20stavu%20a%20veku.xls>

Graf č.4 Veková štruktúra obyvateľstva obce podľa pohlavia

Zdroj: vlastné spracovanie

Z grafu jednoznačne vyplýva, že najpočetnejšiu skupinu tvoria obyvatelia v produktívnom veku, v rovnakom pomere mužov a žien. Najmenšou skupinou sú pochopiteľne obyvatelia v predproduktívnom veku.

3.5 Národnostná a náboženská štruktúra obyvateľstva obce

Pod národnostnou štruktúrou obyvateľstva rozumieme dobrovoľnú príslušnosť osoby k určitému národu, národnostnej alebo etnickej skupine.

Tab.č. 4 Národnostná štruktúra obyvateľstva obce podľa pohlavia

Národnosť	Muži	Ženy	Spolu
Slovenská	306	337	643
Ukrajinská	1	6	7
Česká	1	0	1
Poľská	0	1	1
Židovská	1	0	1
Nezistená	11	3	14
Spolu	320	347	667

 Zdroj: SODB 2011, <https://census2011.statistics.sk/tabulky.html>
Graf č.5 Národnostná štruktúra obyvateľstva obce

Zdroj: vlastné spracovanie

Z hľadiska národnostnej štruktúry je obyvateľstvo obce značne homogenizované, výrazná časť obyvateľov sa hlási k národnosti slovenskej. K rómskej národnosti sa v obci neprihlásil žiaden obyvateľ.

Tab.č.5 Náboženská štruktúra obyvateľstva obce podľa pohlavia

Náboženské vyznanie	Muži	Ženy	Spolu
Rímskokatolícka cirkev	40	61	101
Gréckokatolícka cirkev	73	88	161
Pravoslávna cirkev	6	9	15
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	3	2	5
Reformovaná kresťanská cirkev	124	113	237
Apoštolská cirkev	3	2	5
Ústredný zväz židovských náboženských obcí	1	0	1
Náboženská spoločnosť Svedkovia Jehovovi	41	59	100
Nezistené	22	10	32
Bez vyznania	7	3	10
Spolu	320	347	667

Zdroj: SODB 2011, <https://census2011.statistics.sk/tabulky.html>

3.6 Bývanie

Obyvatelia obce bývajú v rodinných domoch. V súčasnosti je záujem viac o rekonštrukciu ako o výstavbu rodinných domov. V obci prevláda 1-2 podlažná zástavba rodinných domov. Takmer všetky domy boli postavené z tehál, pórobetónových tvárnic, alebo z kameňa. Väčšina domov je v dobrom stavebno-technickom stave. V súčasnosti sa na

viacerých domoch realizuje menšia alebo aj väčšia rekonštrukcia. Snahou obyvateľov je zlepšiť kvalitu bývania v rodinnom dome.

Obec má takisto obecné byty v 4-bytovej jednotke.

3.7 Zamestnanosť

Na základe údajov Štatistického úradu SR má miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance klesajúci charakter. Ku koncu roka 2017 bola miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance 12,93%. Relatívne priaznivá je situácia vo vekovej štruktúre obyvateľstva produktívneho veku, pretože tvorí viac ako polovicu celkového počtu obyvateľov. Ľudský potenciál obce pre ďalší rozvoj je možno využiť len v širšom rámci. Priamo v obci a v mikroregióne je nedostatok pracovných príležitostí.

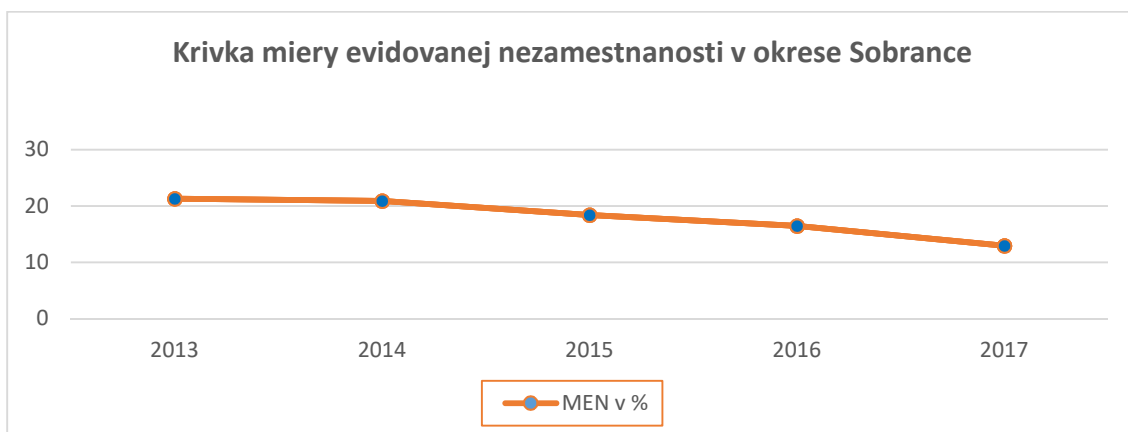
Tab.č.6 Prehľad miery evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance

	2013	2014	2015	2016	2017
Miera evid. nezam. (v%)	21,32	20,91	18,40	16,45	12,93

Zdroj:

http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pr3108rr/Miera%20evidovanej%20nezamestnanosti%20%5Bpr3108rr%5D

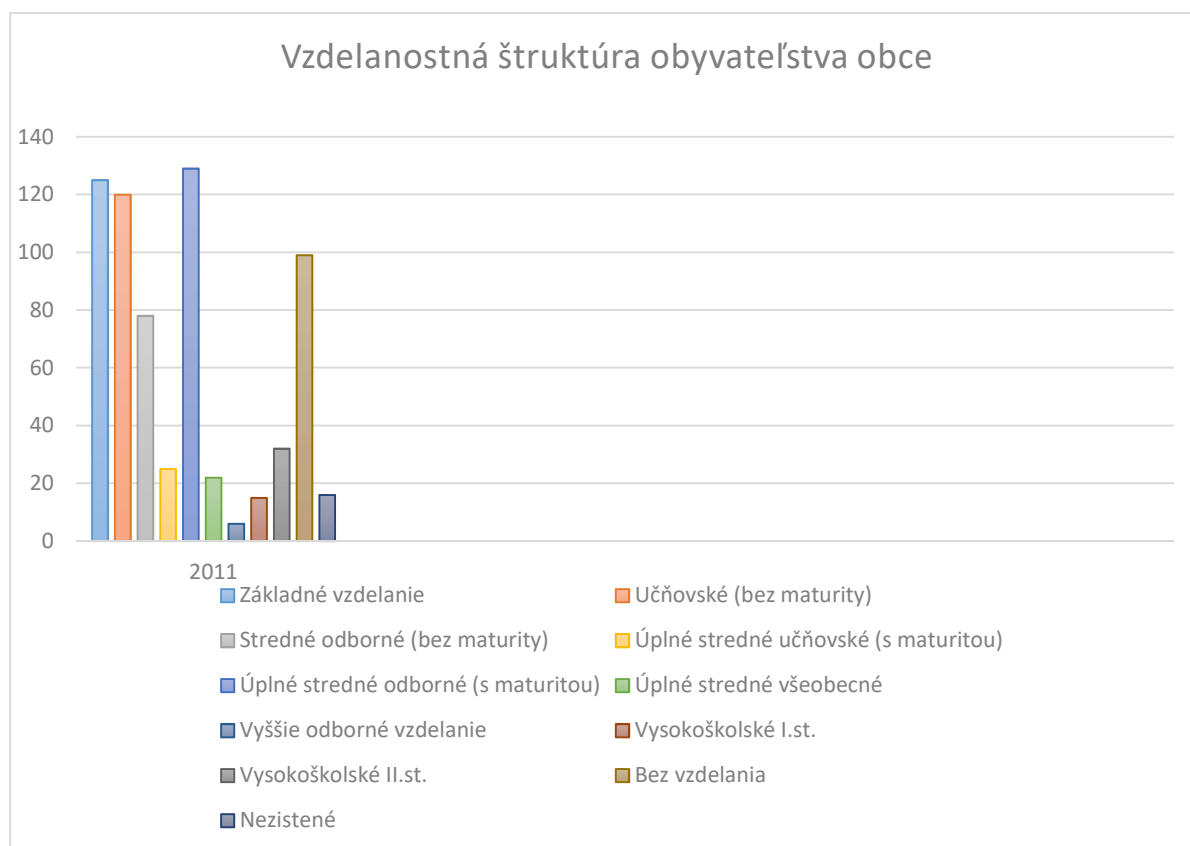
Graf č.6 Krivka miery evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance

Zdroj: vlastné spracovanie

Klesajúca miera evidovanej nezamestnanosti reálne nereflektuje mieru reálnej nezamestnanosti, jedná sa o mieru nezamestnanosti evidovaných uchádzačov o zamestnanie, pričom je nutné vziať do úvahy obyvateľov, ktorí sú nezamestnaní a nie sú z rôznych dôvodov evidovaní na ÚPSVaR. Medzi nezamestnanými výrazne prevládajú dlhodobo nezamestnaní. Neodmysliteľný vplyv na vývoj nezamestnanosti má vzdelanostná úroveň obyvateľov, ktorá je premietnutá v nasledujúcom grafe. V súčasnosti obec nemá výrazne aktívne skupiny obyvateľov, ktoré by presadzovali svoje podnety a aktívne sa zapájali do rozvoja obce. Obec sa snaží o svoj celkový rozvoj v rámci svojich možností. Vychádza z posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011.

Graf č.7 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce

Zdroj: vlastné spracovanie na základe SOBD 2011, <https://census2011.statistics.sk/tabulky.html>

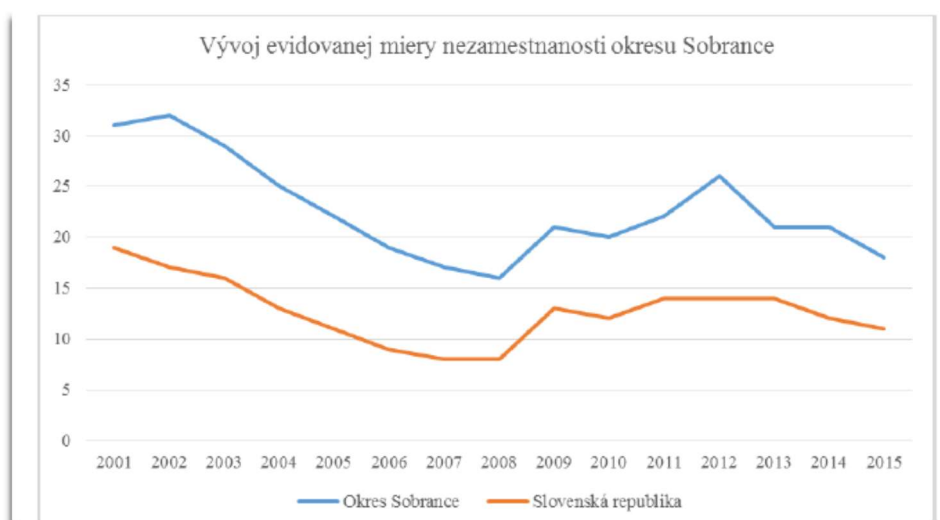
Súčasné **ekonomické a sociálne problémy** a **vysoká nezamestnanosť** v zmysle aktuálneho Akčného plánu okresu Sobrance (http://www.nro.vlada.gov.sk/data/files/6223_ap-sobrance.pdf) v okrese Sobrance sú spôsobené nielen polohou okresu a jeho faktormi, ale predovšetkým štrukturálnymi zmenami ekonomiky štátu a vonkajšími podmienkami jeho vývoja, ako aj dosahmi centrálnej hospodárskej politiky a sociálnej politiky. Medzi špecifické okresné faktory patrí:

- a) poloha okresu na schengenskej hranici Európskej únie s Ukrajinou,
- b) špecifická odvetvová orientácia regionálnej ekonomiky,
- c) nedostatočne rozvinutá infraštruktúra regiónu,
- d) odchod mladej kvalifikovanej sily z okresu a nevyhovujúca štruktúra zameraní stredného školstva.

V okrese sú sťažené podmienky pre prilákanie väčších zahraničných investorov. Na druhej strane, okres má vysoký potenciál súvisiaci s jeho polohou, za predpokladu postupu integračných procesov v Európe smerom na Ukrajinu. Táto integrácia Ukrajiny však môže znamenať aj významné riziká pre regionálnu ekonomiku, pokiaľ regionálna ekonomika nebude na zmeny vonkajších podmienok dostatočne pripravená. Predpokladom pre pozitívne využitie týchto zmien je strategické nastavenie regionálnej ekonomiky a jej orientácia na plné využitie hospodárskeho, prírodného, kultúrneho a sociálneho kapitálu okresu, ako aj potenciálu cezhraničnej územnej spolupráce v regióne.

Okres Sobrance dlhodobo eviduje **vysokú mieru nezamestnanosti**. Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla **k 31. 3. 2016 hodnotu 17,7 %** a je dlhodobo nad celoslovenským aj krajským priemerom. Miera nezamestnanosti v súlade so zlepšujúcimi sa podmienkami pre tvorbu pracovných miest na Slovensku klesá, ale pomalšie, ako slovenský priemer.

Graf č.8 Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance a na Slovensku v rokoch 2001– 2015

Zdroj: Akčný plán okresu Sobrance, http://www.nro.vlada.gov.sk/data/files/6223_ap-sobrance.pdf

Veková štruktúra populácie okresu Sobrance kopíruje slovenský priemer a má nižší podiel obyvateľov v predproduktívnom veku a vyšší podiel obyvateľov v poproduktívnom veku ako priemer KSK. V produktívnom veku v roku 2015 žilo v okrese 15 879 osôb. Relatívne nízky počet obyvateľov v predproduktívnom veku potvrdzuje trend vyst'ahovalectva mladej kvalifikovanej pracovnej sily.

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v roku 2014 dosiahla v okrese Sobrance výšku 792 EUR, čo je výrazne menej nielen ako priemerná mzda na Slovensku (957 eur), ale aj v rámci KSK (908 eur).

3.8 Zhodnotenie rozvojového potenciálu okresu Sobrance

Dlhodobý udržateľný rozvoj okresu Sobrance si vyžaduje zníženie miery nezamestnanosti vytvorením predpokladov na tvorbu udržateľných pracovných miest založených na komparatívnych výhodách regionálnej ekonomiky, ktorá dokáže efektívne zhodnocovať vlastný rozvojový potenciál regiónu. 8 Efektívna tvorba pracovných miest musí byť založená na využití existujúceho prírodného, ekonomického a sociálneho kapitálu – najmä disponibilnej pracovnej sily, polohy okresu a rozvojového potenciálu existujúcich ekonomických subjektov, ako aj schopnosti prilákať slovenský a zahraničný kapitál do okresu.

Rozvoj okresu Sobrance je postavený na **piatich pilieroch**:

- na využití existujúceho prírodného potenciálu predovšetkým v oblasti pôdohospodárstva, lesného hospodárstva, geotermálnej energie a vôd,
- tradíciách poľnohospodárskej a potravinárskej výroby a jej vysokej ekologickej kvalite,
- na rozvoji malého a stredného podnikania (MSP) a diverzifikácii ekonomických činností,
- na využití špecifickej polohy okresu na schengenskej hranici EÚ,
- na zlepšovaní podmienok pre život, voľnočasové aktivity a cestovný ruch, a využívaní historicko-pamiatkových daností a prírodného zázemia.

Akčný plán okresu Sobrance je zameraný na nasledovné **hlavné oblasti**:

- adaptácia a rozvoj pracovných síl prostredníctvom vzdelávania podľa požiadaviek trhu práce a regionálnej politiky okresu,
- integrácia a skvalitnenie všetkých vzdelávacích, tréningových aktivít, ako aj poradenstva, podľa priorít okresu a trhu práce a komunikácia o spoločných cieľoch v oblasti vzdelávania a rozvoja ľudských zdrojov, vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunit (MRK) za účasti inštitúcií, škôl, zamestnávateľov z podnikateľského sektora ako aj verejnej správy,
- rozvoj trhu práce založený na posilnení regionálnej a lokálnej ekonomiky, vrátane poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a nadväzujúcich odvetví,
- podpora rozvoja trhu práce zlepšením podmienok pre podnikanie, ako aj podporou komunálnych podnikov sociálnej ekonomiky, inovatívnych projektov, nových technológií,

transferu know-how, osobitne v oblasti MSP, vrátane podpory poľnohospodárstva a lesného hospodárstva s orientáciou a s dôrazom na vytváranie pracovných príležitostí a zamestnávania marginalizovaných skupín,

- stabilizácia kvalifikovanej pracovnej sily a investícií v území zlepšením podmienok pre život a podnikanie, ako aj rozvojom technickej a sociálnej infraštruktúry a zlepšením kvality služieb,
- výstavba, modernizácia a rekonštrukcia dopravnej a technickej infraštruktúry, infraštruktúry na ochranu životného prostredia, vrátane protipovodňových opatrení, základnej infraštruktúry miest a obcí, podpory zlepšenia odpadového hospodárstva, vrátane triedenia komunálnych odpadov a zhodnocovania odpadov, sociálnej a zdravotnej infraštruktúry, vrátane škôl a školských zariadení, budovanie nájomných bytov, skvalitňovanie občianskej vybavenosti a verejných služieb v prospech obyvateľov, podnikateľského sektora, investorov, ako aj návštevníkov a turistov, zároveň rozvoj služieb, marketingu územia a aktivít na podporu cestovného ruchu s využitím kultúrno-historických hodnôt okresu.

Akčný plán je sledujúci základnú prierezovú **prioritu – zamestnanosť – tvorený predovšetkým:**

- A. Systémovými opatreniami na úrovni okresu podporujúcimi prioritné oblasti rozvoja,*
- B. Prioritnou oblasťou Rozvoj trhu práce založený na posilnení regionálnej a lokálnej ekonomiky, vrátane poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a nadväzujúcich odvetví,*
- C. Prioritnou oblasťou Adaptácia a rozvoj pracovných síl prostredníctvom vzdelávania podľa požiadaviek trhu a regionálnej politiky okresu,*
- D. Prioritnou oblasťou Stabilizácia kvalifikovanej pracovnej sily a investícií v území zlepšením podmienok pre život a podnikanie rozvojom technickej a sociálnej infraštruktúry a zlepšením kvality služieb,*
- E. Systémovými opatreniami na úrovni KSK,*
- F. Systémovými opatreniami na úrovni štátu.*

4 ANALÝZA STAVU POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A PREDPOKLADANÝCH POTRIEB SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

4.1 Sociálna služba krízovej intervencie na komunitnej úrovni – Komunitné centrum

Obec Záhor je samostatný územný samosprávny celok SR v okrese Sobrance s celkovým počtom obyvateľov 668, z toho je zhruba 25 Rómov. V obci sa najmä u tejto skupiny obyvateľov prejavuje potreba krízovej intervencie, a to zabezpečením poskytovania sociálneho poradenstva, prípadne sociálnych služieb krízovej intervencie. Vzhľadom na to, že obec Záhor je od okresného mesta vzdialená 18 km, majú obyvatelia prístup ku Komunitnému centru a ním poskytovaným sociálnym službám v Sobranciach. Obec plánuje do budúcnosti zabezpečiť poskytovanie sociálneho poradenstva pre sociálne znevýhodnených obyvateľov obce, ktoré by zabezpečovalo sociálne poradenstvo a sociálne služby.

V nadväznosti na metodiku a štandardy komunitného centra môžeme medzi regionálne potreby zaradiť potrebu zvyšovania zamestnanosti v komunite, zvyšovania životnej úrovne, zlepšenie prístupu jednotlivcov a komunity k poskytovaniu sociálnych služieb a ochrane ich práv a právom chránených záujmov a potrebu zvyšovania finančnej gramotnosti. Neustále pretrváva potreba zabezpečenia poskytovania sociálneho poradenstva pre rómsku marginalizovanú komunitu v obci z hľadiska rozvoja, skvalitnenia a zlepšenia výkonu

komunitnej práce v obci, komunitného rozvoja a sociálnej integrácie na lokálnej úrovni v obci, ako napr.:

- absencia riešení zameraných na odstraňovanie bariér sociálnej integrácie komunity,
- absencia etnicky neutrálneho miesta pre vytváranie a obnovu väzieb medzi obyvateľmi vylúčenej rómskej komunity a ďalšími skupinami komunity/obce,
- uplatňovanie špecifických prístupov rešpektujúcich osobitosti (sociálne, ekonomické, socio-kultúrne a iné) konkrétnej lokality v nadväznosti na ich účinnú sociálnu integráciu, resp. inklúziu,
- uplatňovanie mechanizmov komunitnej práce na lokálnej úrovni majú často charakter jednorazových intervencií, sú nesystematické a bez preventívnych prvkov atď.

Komunitné centrum v Sobranciach vykonáva komunitnú prácu prostredníctvom jednotlivých nástrojov ako komunitné organizovanie, rozvoj a plánovanie, realizácia komunitných aktivít (napr. kultúrne podujatia, slávnosti, športové aktivity, organizovanie zberov – šatstva, obuvi, a pod.) a podporu inkluzívnych a antidiskriminačných politík na regionálnej úrovni. Ide o systematický proces, ktorý smeruje k aktivizácii členov komunity, k vyvolaniu a podporovaniu zmeny v rámci miestneho spoločenstva. Takisto prispieva k vzdelávaniu detí a mládeže, k vzdelávaniu a zvyšovaniu kvalifikácie dospelých realizovaním rôznych aktivít a programov, realizovať zdravotnú osvetu v komunite a podporovať klientov v oblasti bývania, zvyšovania zamestnanosti, zvyšovania finančnej gramotnosti, zlepšovania prístupu k právnej pomoci, predchádzania vzniku krízových situácií a v oblasti postpeniterciárnej starostlivosti o klientov.

V súlade s rámcovými požiadavkami ide v Sobranciach o dostupné komunitné centrum

I. typu – komunitné centrum so základným vybavením.

Komunitné centrum v meste Sobrance vykonáva odborné činnosti, iné činnosti a aktivity ako:

- *sociálne poradenstvo – základné a špecializované*, pozostávajúce z depistáže klientov, základnej sociálnej diagnostiky a poskytovania informácií o právach, povinnostiach a variantoch riešení vo vzťahu k situácii, v ktorej sa práve klient nachádza a ktoré sa vzťahujú k prekonávaniu či zmierňovaniu nepriaznivej sociálnej situácie,
- *pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, pomoc pri príprave na školskú dochádzku, vyučovanie, sprevádzanie dieťaťa zo a do školského zariadenia,*
- *pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností,*
- *pomoc a poradenstvo pri pracovnom uplatnení,*
- *preventívne aktivity* (preventívne a osvetové programy, podpora dobrovoľníctva, formálne a neformálne kurzy, resp. školenia pre mládež a dospelých),
- *poradenstvo a pomoc pri vedení domácnosti, domácich prácach, hospodárení s financiami, pri zapájaní sa do spoločenského a pracovného života, podpora sebarealizácie, osobnostného rozvoja, predchádzanie vzniku a už pretrvávajúcich krízových situácií a podpora spoločenského správania v obci,*
- *záujmové činnosti a postpeniterciárna starostlivosť.*

Klientmi KC – **cieľovou skupinou** -sú predovšetkým sociálne vylúčení jednotlivci a príslušníci marginalizovaných skupín obyvateľstva, ktorí sú koncentrovaní v segregovanej alebo separovanej lokalite v obci a vyznačujú sa dlhodobou nezamestnanosťou, nižšou

až podpriemernou úrovňou bývania, nízkymi príjmami, nízkou úrovňou vzdelania, výskytom sociálno-patologických javov, nedostatočnou starostlivosťou o svoje zdravie, sociálnou exklúziou a silnou sociálnou závislosťou na štátnych dávkach. Ide najmä o marginalizovanú rómsku komunitu (ďalej len ako „MRK“).

Klientmi môžu byť aj:

- maloleté osoby - deti;
- mladí ľudia, predovšetkým do 29 rokov, ktorí nie sú v evidencii uchádzačov o zamestnanie, ani v zamestnaní, ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy;
- rodiny s deťmi, neúplné rodiny s deťmi, mnohohodetné rodiny;
- nízkopríjmové domácnosti;
- osoby so zdravotným postihnutím;
- marginalizované skupiny, vrátane Rómov;
- jednotlivci alebo skupiny ohrozené diskrimináciou, chudobou alebo sociálnym vylúčením;
- deti a plnoleté fyzické osoby, ktorým sa poskytujú sociálne služby;
- znevýhodnení uchádzači o zamestnanie;
- deti, plnoleté fyzické osoby a rodiny, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately;
- žiadatelia o azyl, azylanti, fyzické osoby s doplnkovou ochranou;

4.2 Deti a mládež

V obci Záhor je zriadený Klub mladých a seniorov za účelom efektívneho trávenia voľného času. V Klube mladých a seniorov sa členovia stretávajú pravidelne. Obec má v úmysle v nadchádzajúcom období podporovať aktivity tohto klubu a tým motivovať mládež a takisto seniorov k voľnočasovej činnosti, ktorú obec považuje za jeden zo sociálnych nástrojov vplyvajúci pozitívne na vývoj a rozvoj osobnosti.

Pre deti obec vybuďovala detské ihrisko, aby aj najnižšia veková kategória mala priestor na trávenie voľnočasových aktivít. V budúcnosti obec plánuje skvalitňovať životnú úroveň v obci aj naďalej, samozrejme, v závislosti od výšky finančných prostriedkov, ktoré bude môcť obec vyčleniť na tento účel, prípadne sa uchádzať o poskytnutie dotácií z EÚ fondov alebo štátneho rozpočtu.

4.3 Sociálne služby pre seniorov

Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v domácom prostredí formou opatrovateľskej

služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu. Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti¹.

Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

- deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
- postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
- prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
- podpora terénnych a ambulatných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom.
- individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
- vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa
- legitimizácia kvality sociálnych služieb a formulovanie podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb)
- rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb
- koncepčný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitnom pláne a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v obci.

Stravovanie seniorov

Obec Záhor plánuje v budúcnosti podporovať stravovanie seniorov, a to pravdepodobne formou prispievania na obedy.

4.4 Financovanie sociálnych služieb

Obec Záhor predpokladá financovanie potenciálnych služieb sociálnej oblasti, z dvoch zdrojov:

- Rozpočet obce
- Fondov EÚ

Sociálne služby poskytované verejným poskytovateľom sociálnej služby môžu byť financované:

- z rozpočtu verejného poskytovateľa sociálnej služby,

¹http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261 1.6.2012

- z prostriedkov prijatých na základe písomnej darovacej zmluvy,
- z prostriedkov združenia obcí, združenia vyšších územných celkov a združenia osôb,
- z výsledku hospodárenia z vedľajšej činnosti, ktorú vykonávajú zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti alebo zakladateľskej pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku s jeho súhlasom
- z iných zdrojov – dotácie z fondov EÚ zameraných na podporu sociálnych služieb

4.5 Analýza poskytovateľov sociálnych služieb v regióne

Vzhľadom na to, že obec Záhor je relatívne malou obcou s pomerne nízkou občianskou vybavenosťou, rozvoj poskytovaných sociálnych služieb obcou je pomalý. Výhodou obce a jej obyvateľov je blízkosť okresného mesta Sobrance, kde majú obyvatelia Záhora možnosť využiť niektoré druhy sociálnych služieb. Nižšie uvádzame poskytovateľov jednotlivých sociálnych služieb v prílohom regióne.

A) Verejní poskytovatelia sociálnych služieb v regióne:

1. **Mesto Sobrance** – terénna sociálna práca, Komunitné centrum, opatrovateľská služba, Klub dôchodcov.
2. **Mesto Michalovce** – Zariadenie pre seniorov, Denné centrum, Komunitné centrum.

B) Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb v regióne:

1. **Slovenský červený kríž** – Útulok pre bezdomovcov v Michalovciach, o r.2002.

Slovenský Červený kríž, územný spolok Michalovce poskytuje na území mesta sociálne služby:

- opatrovateľská služba v domácnosti - od r. 1995,
- útulok pre bezdomovcov - od r. 2002,
- donáška obedov seniorom – od r. 2010.

2. ANIMA – DSS:

Zariadenie už 19 rokov poskytuje pomoc rodinám s postihnutými deťmi z Michaloviec a širšieho okolia. Anima- Domov sociálnych služieb je zariadenie sociálnych služieb pre deti a dospelých v Michalovciach, ktoré poskytuje starostlivosť denne a týždenne. Kapacita zariadenia je 30 detí a dospelých(z toho 12 na týždennom pobyte). Zariadenie je rozpočtovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja a má právnu subjektivitu. Cieľom ANIMY je poskytovanie kvalitných služieb občanom so zdravotným postihnutím (mentálne postihnutie, duševné poruchy, kombinácie postihnutí, autizmus), deťom a rodinám v krízových situáciách, ľuďom v hmotnej núdzi a bez prístrešia a pomáhať im preklenúť a riešiť ťažké životné situácie. Rešpektovanie potrieb klienta, vlastného výberu, individuálny prístup a snaha o aktívne prežívanie života (aktívny prístup k riešeniu sociálnej situácie) sú hlavnými piliermi práce s klientom.

- Útulok, Baškovce (okres Sobrance)
- ANIMA – DSS Michalovce
- ANIMA – DSS – krízové stredisko Michalovce

3. Občianske združenie Teresa Benedicta

4. Charitný dom prof. Hlaváča – Michalovce. V zariadení sa poskytuje:

- pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
- sociálne poradenstvo,
- sociálna rehabilitácia,
- ubytovanie,
- stravovanie,
- upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne.

Utvárajú sa podmienky na úschov cenných vecí. Zabezpečuje sa ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje zariadenie opatrovateľskej služby ošetrovateľskú starostlivosť.

5. Charitný dom Juraja Jendželovského - Charitný dom Juraja Jendželovského podľa § 39 je špecializované zariadenie, ktoré je v prevádzke od 2. 11. 2016. V špecializovanom zariadení sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa

prílohy č. 3 a má zdravotné postihnutie, ktorým je najmä Parkinsonová choroba, Alzheimerová choroba, pervazívna vývinová porucha, skleróza multiplex, Schizofrénia, demencia rôzneho typu etiológie, hluchoslepota, AIDS alebo organický psychosyndróm ťažkého stupňa. 80 % našich klientov má Alzheimerovu chorobu. Naším cieľom je zlepšiť kvalitu života chorých a ich rodinných príslušníkov.

6. **Zariadenie pre seniorov , Nám. Jána Pavla II. Michalovce** - Soc. služba je poskytovaná podľa zák. 448/2008 Z. z. § 35. Klienti počas dňa môžu tráviť voľný čas individuálne alebo skupinovo. Možnosti: kondičné cvičenia, záujmová činnosť, aktivizačné cvičenie s využitím prvkov ergoterapie, arteterapie, biblioterapie, muzikoterapie, balneoterapie, psychomotorickej, remiscenčnej a validačnej terapie.
7. **INTEGRA** – občianske združenie - cieľom je poskytnutie pomoci a podpory ľuďom s problémami duševného zdravia. Poslaním Integry je prispievať k vytváraniu a rozvoju podmienok pre dôstojný a rovnocenný život ľudí s duševnou poruchou a duševným postihnutím v spoločnosti a prispievať k posilneniu duševného zdravia v spoločnosti využívajúc pri tom nástroj tetralógu: vzájomná komunikácia štyroch účastníkov: užívateľ – príbuzných – profesionálov – verejnosti.
8. **Zariadenie podporovaného bývania** – Michalovce , Ul.Hollého, Ul.pri Mlyne. Zariadenie podporovaného bývania (ďalej len „ZpB“) (§ 34 Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách) - poskytuje celoročný pobyt ľuďom s duševnou poruchou, ktorí sú schopní viesť samostatný život s pomocou inej osoby. Bývanie podporuje autonómiu klienta, pomáha mu pri dosiahnutí a udržaní optimálnej sociálnej úrovne, nezávislosti a sebestačnosti. Podporované bývanie je zabezpečené na Ulici pri mlyne 1430/1A, kde bývajú 20 prijímatelia sociálnych služieb a bývanie na Ulici J. Hollého 56, kde sú ubytované tri prijímateľky sociálnych služieb. V našich zariadeniach podporovaného bývania je personál (sociálni pracovníci, ergoterapeuti) prítomný iba v pracovných dňoch počas pracovných hodín. Počas tejto doby pracovníci pomáhajú klientom pri sebaobslužných úkonoch, úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri obnove základných sociálnych aktivít.
9. **Arcidiecézna charita Košice** – Michalovce - ARCIDIECÉZNA CHARITA KOŠICE, Bočná 2, 040 01 Košice pôsobí na území mesta Michalovce od roku 1996. CHARITATÍVNO-SOCIÁLNE CENTRUM, je zriadené na Ulici okružná 3657, 071 01 Michalovce.
10. **Denný stacionár sv.Kláry** – Michalovce - Denný stacionár sv. Kláry (ďalej len „DS“) pôsobí od 1.1.2016 pre seniorov a občanom odkázaným na túto sociálnu službu. Denný stacionár je to zariadenie v ktorom je poskytovaná sociálna služba seniorom na určitý čas, počas dňa. Služby sa pnúkajú aj tým, ktorí potrebujú pomoc inej osoby. Služby DS sú určené odkázaným na celodennú starostlivosť pre obmedzenú pohyblivosť a vek. Seniorom, ktorí trpia miernou poruchou pamäti (nie je bezpečné, aby zostávali sami doma), ktorých zdravotný stav je stabilizovaný a nevyžaduje si

sústavnú opateru, ktorí chcú svoj čas stráviť príjemne, aktívne a v spoločenstve. V dennom stacionári sú ponúkané služby: pomoc pri rôznych úkonoch podľa potreby a zdravotného stavu, stravu (desiata, obed, olovrant), sociálne poradenstvo, sociálnu rehabilitáciu, pracovnú a tvorivú činnosť, záujmové aktivity, kognitívny tréning a tréning 43 pamäti zacielený na posilňovanie pamäti a vitality poskytovania sociálnej služby, duchovnú službu. Prínos denného stacionára je zlepšenia kvality života poskytovania sociálnej služby, udržiavanie sociálneho kontaktu, spoločenstvo, aktivizácia k činnosti, podpora sebestačnosti a samostatnosti, domáce prostredie počas dňa.

11. Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím - Michalovce -

Prijímateľom je poskytovaná pracovná, zdravotná a sociálna rehabilitácia. Touto činnosťou sa sledujú postupy na obnovu a udržanie osobnostného vývinu fyzickej a pracovnej výkonnosti občana. Občania s ťažkým zdravotným postihnutím majú mentálny a kombinovaný postih, preto všetka činnosť a terapia sa poskytuje podľa individuálnych potrieb. Kontaktnými osobami pri poskytovaní sociálnej služby sú rodičia prijímateľov sociálnych služieb.

12. Občianske združenie NOVÁ CESTA - Sociálne služby sú poskytované od roku

2010 / špecializované sociálne poradenstvo pre marginalizované rómske komunity. Cieľom a náplňou sociálnej služby pre klienta - je poradenstvo, služby a sprevádzanie klienta. Vekový rozsah klientov je od školopovinných detí do 16 rokov, študenti, dospelí a seniori.

13. PRAMENŤ ZEMPLÍNA, združenie – Michalovce - Cieľom, náplňou danej sociálnej služby pre klienta je:

- poradenské sociálne služby – základné poradenstvo, právna poradňa,
- právne poradenstvo,
- administratívne služby a poradenstvo ľuďom v sociálnej a hmotnej núdzi,
- počas dňa voľný čas klienti trávia pri pracovnej terapii, záujmovej činnosti.

Občianske združenie sa sústreďuje na poradenstvo a pomoc ľuďom v sociálnej a hmotnej núdzi, v oblasti práce, sociálnych vecí a zdravotníctva.

14. Detský domov Michalovce - Predmetom činnosti detského domova je aj naďalej nahrádzať prirodzené rodinné prostredie dieťaťa od narodenia do skončenia ústavnej starostlivosti pobytovou formou a to vykonávaním najmä sociálnej práce, odbornej diagnostiky, pomoci na zvládnutie:

- krízy, výchovy, pomoci pri príprave na školské vyučovanie, liečebno-výchovnej starostlivosti, psychologickú starostlivosť, resocializácie a resocializačných programov, rekreačnej činnosti a rehabilitačnej činnosti,

- utváraním podmienok najmä na záujmovú činnosť, kultúrnu činnosť a úschovu cenných vecí,
- zabezpečením najmä stravovania, zdravotnej starostlivosti, vzdelávania a prípravy na povolanie,
- poskytovaním starostlivosti najmä bývania, stravovania, obslužnej činnosti a osobného vybavenia.

Schválená kapacita detského domova je 95 detí, počet zamestnancov je 65.

15. Detský domov Remetské Hámre - Predmetom činnosti detského domova je aj naďalej nahrádzať prirodzené rodinné prostredie dieťaťu od narodenia do skončenia ústavnej starostlivosti pobytovou formou.

16. MOBILITES – nezisková organizácia Michalovce – poskytovanie prepravnej služby.

17. FILANTROPIA MICHALOVSKO-KOŠICKEJ EPARCHIE - Filantropia je účelovým zariadením cirkvi, ktorej zriaďovateľom je Michalovsko-košická pravoslávna eparchia v Michalovciach.

Predmetom činnosti je najmä:

- poskytovanie terénnych sociálnych služieb,
- donáška obedov, asistencia, opatrovateľstvo pre zdravotne odkázaných občanov v meste Michalovce a okolí,
 - spolupráca so sociálnymi inštitúciami a terénnymi sociálnymi službami v meste Michalovce a okresoch Michalovce, Sobrance a Trebišov pri distribúcii potravín v rámci Európskej únie – sťahovanie potravín z trhu (2010-12: múka, cestoviny; 2016-17: jablká),
 - distribúcia potravín pred ukončením záruky z obchodných reťazcov pre sociálne odkázaných občanov v okresoch Michalovce, Sobrance, Trebišov a Košice mesto,
 - organizovanie zbierky šatstva ako aj rôzne aktivity a letné tábory pre deti z detských domovov a sociálne odkázaných rodín, 47
 - činnosť je orientovaná na cieľovú skupinu: sociálne a zdravotne odkázané osoby, prevažne seniori a sociálne odkázané mnohopočetné rodiny a deti z detských domovov a krízových centier,
 - bezplatné terénne sociálne služby,
 - inštrukcie k projektom pre cirkevné obce.

18. Senior centrum Širava - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby

- sociálne poradenstvo
- sociálna rehabilitácia
- ošetrovateľská starostlivosť
- pracovná terapia
- ubytovanie

- stravovanie
- upratovanie
- pranie
- žehlenie
- údržba bielizne a šatstva
- úschova cenných vecí
- záujmová činnosť a iné

Aktivizácia seniorov:

- duchovná činnosť
- tréning pamäti
- muzikoterapia
- biblioterapia
- reminiscenčná terapia
- tvorivé dielne.

4.6 Kvantifikácia potrebnej kapacity poskytovaných sociálnych služieb

V prípade, že poznáme hrubú vekovú štruktúru obyvateľstva, môžeme pri určovaní potrieb použiť nasledovný orientačný normatív vybavenosti:

Z 1000 osôb starších ako 65 rokov:

- 4 -5 % bude potrebovať služby v zariadeniach sociálnych služieb, čo predstavuje 45 miest na 1000 občanov, z toho: 70 % v zariadení pre seniorov (špecializovanom zariadení) t. j. 32 miest a 30 % v zariadení opatrovateľskej služby, t. j. 13 miest,
- 6 – 7 % bude potrebovať opatrovateľskú službu, čo predstavuje 65 opatrovaných na 1000 obyvateľov.

5 PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A SOCIÁLNEJ POMOCI V OBCI

Hlavnými prioritami v rámci rozvoja sociálnych služieb v obci v nadväznosti na celý Košický samosprávny kraj sú:

- 1. Podporovať rozvoj sociálnych služieb a svojpomoci pre zlepšovanie kvality života seniorov, ako skupiny obyvateľov mesta s najväčším percentuálnym nárastom oproti uplynulému päťročnému obdobiu.**
- 2. Zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb a sociálnej pomoci v súlade s potrebami cieľových skupín a komunit.**
- 3. Zlepšovanie starostlivosti o marginalizované skupiny obyvateľov mesta.**
- 4. Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.**

Časový plán realizácie predmetných priorít je závislý v drvivej miere od finančných prostriedkov, ktoré bude možné využiť na tento účel. V súčasnosti nie je možné rozmedzie časového harmonogramu rozvoja sociálnych služieb predpokladať, vzhľadom na nedostatok financií, ktoré sú závislé od potenciálnych výziev a dotácií EÚ na podporu a rozvoj jednotlivých sociálnych služieb.

Obec Záhor sa v budúcnosti plánuje zapojiť do výziev v rámci podpory a rozvoja sociálnych služieb, samozrejme za podmienky, že bude oprávneným žiadateľom.

6 SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE

/ ďalej iba „KPSS“ /

Plnenie zámerov, cieľov a opatrení, ktoré vyplývajú z Komunitného plánu sociálnych služieb bude kontrolované:

- verejnosťou v priebehu platnosti KPSS (zverejnenie KPSS na webovej stránke obce, vytvorenie možnosti kontroly plnenia cieľov a priorít širokou verejnosťou pripomienkovaním e-mailom, osobne na obecnom úrade alebo písomne),
- obecným zastupiteľstvom na zasadnutí obecného zastupiteľstva 1 x za 2 roky (spracovanie Správy o plnení KPSS na zasadnutie OcZ, správu predkladá starosta).

Komunitný plán sociálnych služieb je možné meniť aj v prípade, že sa zmenia priority, ak sa získajú finančné prostriedky na konkrétne potreby a novými návrhmi na poskytnutie sociálnych služieb.

7 ZÁVER

Obyvatelia obce Záhor majú vzhľadom na blízkosť Sobraniec prístup k poskytovaniu komplexných komunitných a sociálnych služieb pre všetkých záujemcov, predovšetkým pre marginalizované skupiny obyvateľstva. Zároveň sme prejavili snahu rôznymi činnosťami, aktivitami, službami o zvyšovanie sociálnych zručností a kompetencií, prevenciu a predchádzanie vzniku sociálno-patologických javov a rizikového správania v súčinnosti s verejnou správou, štátnou správou a ďalšími.

Máme v úmysle prispievať k sociálnemu začleňovaniu, integrácii osôb sociálne vylúčených na lokálnej i individuálnej úrovni, odstraňovať bariéry medzi Rómami a Nerómami, budovať vzájomnú toleranciu a akceptáciu, transformovať stereotypy, ktoré prevládajú medzi majoritnou a minoritnou skupinou obyvateľstva, podporovať vzdelávanie a túžbu po poznaní a zároveň poskytovať priestor pre ich seberealizáciu a aktívne zapájať Rómov, sociálne vylúčených jednotlivcov, deti a mládež do aktívneho života v obci.

Zároveň máme v úmysle spolupodieľať sa na aktivitách a Klubu mladých a seniorov v obci, rovnako aj podporovať aktivity pre deti a rodiny a poskytovať sociálne poradenstvo znevýhodneným občanom.

Marián Hric
starosta obce Záhor

Zoznam schém, tabuliek a grafov

Schéma č.1 Nadväznosti subjektov komunitného plánovania	9
Schéma č.2 Fázy komunitného plánovania	17
Tab.č.1 Počet obyvateľov podľa pohlavia za jednotlivé roky	28
Tab.č.2 Prehľad prírastku obyvateľov podľa pohlavia obce Záhor	30
Tab.č.3 Veková štruktúra obyvateľstva obce	32
Tab.č.4 Národnostná štruktúra obyvateľstva obce podľa pohlavia	33

Tab.č.5 Náboženská štruktúra obyvateľstva obce podľa pohlavia	34
Tab.č.6 Prehľad miery evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance	35
Graf č.1: Vývoj počtu obyvateľov od roku 2013	29
Graf č.2 Prehľad prirodzeného prírastku obyvateľov obce Záhor	31
Graf č.3: Krivka počtu narodených, zomrelých a prirodzeného prírastku obyvateľov	31
Graf č.4 Veková štruktúra obyvateľstva obce podľa pohlavia	32
Graf č.5 Národnostná štruktúra obyvateľstva obce	33
Graf č.6 Krivka miery evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance	35
Graf č.7 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce	36
Graf č.9 Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti v okrese Sobrance a na Slovensku v rokoch 2001– 2015	37